

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
na pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 60
v inozemstvu 80

SLOVENEČ

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratov:

Enostopna pettina vrsta
mal oglas po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglas nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3'— in 4'—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniš
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj

Poštnina plačana v polovici.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.565, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Velehrvatske skomine po Sloveniji.

Kar je pravkar doživel hrvatski narod, je nekaj tako gorostasnega, da po pravici ves svet strmi in se vprašuje, kako je kaj takega sploh mogoče. Stranka, ki so ji Hrvatje poverili suvereno oblast nad svojo politično asodo, je izjavila pred celim svetom, da je svatrala svoj narod za neumno čredo, da ga je kot tako z demagogično prevaro zvalila v past in si tako zagotovila, da bi ga mogla ob ugodni priliki postaviti na trg in ga prodati za osebno korist in par ministrskih foteljev. Politična zgodovina hrvatskega naroda tvori sicer nepretrgano verigo izdajstev, ki so jih zagrešili nad njegovimi interesi njegovi velmožje; toda nikdar ni doslej noben Hrvat, noben mažaron ali frankovec šel tako daleč, da bi narod, čegar zaupanje je varal, vrhu vsega pred celim svetom še tako globoko ponižal in osmešil. To je bilo prihranjeno stranki šefana Radića. Kaj store nato Hrvatje? To je vprašanje, na katero pričakuje odgovora hrvatska zgodovina.

Zaenkrat vsekakor Radićeva stranka veselo igra vlogo hrvatskega diktatorja dalje. Dela se celo, kakor da se svojega dejanskega položaja niti ne zaveda in se obnaša, kakor da bi bila sedaj, ko je Hrvatska prodana za skledo leče, postala gospodar celokupne Jugoslavije. Ta stranka, ki živi sedaj dejansko zgolj od milosti g. Pašića in je vrhu tega postala orodje v rokah požidovljenega kapitala v Hrvatski, napoveduje aneksijo Slovenije po Hrvatski.

Ona nam v »Jutarnjem listu« napoveduje, da hoče izvesti, kar se doslej še nobenemu sovragu ni posrečilo: izneveriti Slovence katolištvu, jih korumpirati in pohrvatiti. Na ta način bi postala lepa, gospodarsko napredna in velepomembna Slovenija neomejen plen »hrvatskega« židovskega kapitala in političnega pustolovstva, ki se redi od zalogajev, ki mu jih mečejo z židovske mize. Seveda je pa razkatoličanje in raznarodanje Slovencev tudi v programu velesrbsstva in HSS dobro ve, zakaj tako naglas oznanja svoj protikatoliški in protislovenski evangelij. Toda HSS se bridko moti, ako misli, da je Slovenija — Hrvatska!

Predvsem naj Radićeva stranka ve, da se slovenski kmet ni šel na analfabetskih tečajih brati učil iz njenih brošur; da slovenskega kmeta niso v politiko uvajali častihlepni demagogi, ampak da se je slovenski kmet in delavec učil politike v dr. Krekovi šoli! A ta šola je bila tako solidna, tako temeljita, da je čisto izključeno, da bi mogel kdo v Sloveniji uganjati take politične burke, kakor jih uganjajo na Hrvatskem.

Velesrbsstvo na eni in zagrebsko v velehrvatski plašč zavito veležidovstvo na drugi strani imata pač globok razlog, da tako sovražita politično opredeljenje ogromne večine slovenskega naroda. To opredeljenje imenujejo »klerikalno, anacionalno, ultramontansko«. Toda to opredeljenje je dejansko tako pristno slovensko, tako naravno in zdravo, da nikdar nihče Slovenije osvojil ne bo, dokler se bodo Slovenci držali načel, katere je zapisala na svoj prapor SLS. Ta načela obsegajo vse, kar je slovenstvu bistvenega, vse kar more slovenstvu zagotoviti samobitno življenje in zdravo tekmovanje z bratskimi narodi v narodni državi in po tej v veliki družini kulturnih narodov. Slovenska ljudska stranka je varno vodila slovenski narod ob najusodnejših trenutkih in ga nikoli ni varala z demagoškimi gesli in obljubami. Zato ji je tudi slovensko ljudstvo preko vseh zunanjih obratov ohranilo svoje zaupanje.

Nasprotnike najbolj bode v oči katoliška orientacija SLS. Pravijo, da je ta orientacija protinarodna. Toda ravno nasprotno je res. Slovenstvo se je tekom tisočletja tako tesno zraslo s katolištvom, da je dejansko slovensko samo tisto, kar je obenem katoliško. Vzemi Slovence vero, pa si mu vzel dušo in ga obsodil na žalostno vegetiranje in pogin. Vsi naši veliki možje so bili in so še vsaj v bistvu katoliški. Kdor hoče slovenstvo zdravo, življenja in tekme sposobno, mora hoteti tudi katolištvo. Samo politična kratkovidnost in kulturna plitkost našega političnega svobodništva tega ni mogla doumeti. Pač pa so to spoznali sovražniki slovenstva in imajo s svojega stališča stokrat prav, ako skušajo med Slovenci izpodkopati katolištvo. Slovenstvo s

katolištvom stoji in pade. Odtod radićevska napoved boja »kranjskemu klerikalizmu«.

Tudi hrvatski narod je katoliški. Toda politično je opredeljen akatoliško in HSS si šteje v svojo največjo zaslugo, da je preprečila »klerikalizem« na Hrvatskem. Sedaj pa primerjajte: Kje so združene razmere — v kateremkoli oziru — na Hrvatskem ali v Sloveniji? Ta primera drži sama zase in nam ni treba izgubljati nobenih nadaljnjih besed.

Radićevci nam napovedujejo tudi izigravanje nemškega življa v Sloveniji proti Slovincem in govore o asimilacijski sili Hrvatov. Toda dejstvo je, da se je vršila nemška asimilacija na Hrvatskem tako, da je danes Zagreb najbolj nemško mesto v Jugoslaviji. O Mažarih pa vemo, da so imeli pred vojno že po vseh večjih krajih na Hrvatskem svoje šole, a po

železnica in državnih uradih so bili mažarski napisi in mažarski uradni jezik. Da ni bilo svetovne vojne in preobrata še 50 let, ne vemo, kakšno lice bi bila imela Hrvatska... Nepri- merno maloštevilnejši Slovenci, razcepljeni vrh tega upravno na pet — šest delov, smo se pa zadnja desetletja prav vsled dela SLS krepko razvijali sami iz sebe in napredovali kulturno in gospodarsko, tako da smo novi narodni državni prinesli dragoceno doto kulturnih in pa gnetnih vrednot.

In to našo lepo, blagoslovljeno Slovenijo, ki smo si jo iz lastnih moči, z lastnim delom in trdom proti vsem sovražnim naporom ustvarili in uredili, naj bi si sedaj razdelili hrvatski nemško-mažarski židovski kapitalisti in belgrajski velesrbi? Pridite in poskusite!

Konec tiskovne svobode v Jugoslaviji.

POSEBNO MISLENJE OPOZICIJE O VLADNEM NAČRTU TISKOVNEGA ZAKONA. — IZJAVA POSLANCA SMODEJA V IMENU JUGOSLOVANSKEGA KLUBA IN JUGOSLOVANSKIH ČASNIKARJEV. — VEČINA SPREJELA ZAKON, KI UNICUJE SVOBODO TISKANE BESEDE V JUGOSLAVIJI. — RADIĆEVCI HOČEJO NATA NAČIN ONEMOGČITI KRITIKO SVOJE IZDAJALSKE PROTILJUDSKE IN KAPITALISTIČNE POLITIKE. POLETNO ZASEDANJE ZAKLJUČENO.

Belgrad, 4. avg. (Izv.) Poslednja seja v letošnjem zasedanju narodne skupščine je bila posvečena tiskovnemu zakonu. Tiskovni zakon je bil na današnji seja tudi sprejet. Pred prehodom na dnevni red je posl. Smodej energično protestiral proti temu, kar notranji minister ne odgovarja na vprašanja, ki jih je postavil radi preganjanja raznih policijskih organov.

Nato se je prešlo na dnevni red. Poročevalec manjšine dr. Zanič je prečital zakon, ki bi se ne smela postaviti tiskovni nem zakonu v zakonodajnem odboru. Izjava se glasi:

»Ustava določa v čl. 13. ustave, da je tisk svoboden. Zato daje s tem tudi tiskovni zakon, ki bi se imel izdelati tiskovni zakon. Na bena omejitev bi se ne smela postaviti tiskovni svobodi, razen onih, ki jih najdemo v čl. 13. ustave. Načrt tiskovnega zakona, ki ga je predložil narodni skupščini, je tiskovni zakon, ki ne služi svobodi, ampak jo težko, mnogimi represivnimi in preventivnimi ukrepi, tako da tiskovna svoboda skoro izginje. Predloženi načrt je v nasprotju s čl. 138. ustave, katere bi se morala postaviti v ukiniti, ker je prenehala zanjo zahtevati, pa se je sprejela v tiskovni zakon, zato, da bi se tiskovna svoboda čim bolj omejevala. Z odredbo o zaplenah je dana polna oblast mož- nost šikanirati in popačiti onemogočevati izdajanje časopisja. Sodna oblast se izigrava. Odredba o popravkih omejuje. Odredba o odgovornosti oseb, ki izdajo, o odgovornosti izdajatelja, tiskarja, žali naš celokupni upravni sistem in določa, da se zatre časopisje, ki ne služi svobodi in velikemu kapitalu. Odredbe o kaznivih dejanjih so tako splošne in nedoločne in tako razarjalne, da omogočajo kazensko preganjanje za najbolj nedolžne stvari. Kazni, ki so določene za posamezna kazniva dejanja, so po svoji ostrosti neznanne po celem kulturnem svetu. S tem zakonom določeno postopanje s kazenskih dejanjih, katere so učinjena s tiskom, je tako, da absolutno onemogoča svobodno obrambo obtoženca. To postopanje je sreni za materialno resnico, temveč gre za to, da si v vsakem slučaju obtoženec postavi v vse, kar bi sicer moralo storiti sodišče. V posebnem mišljenju je še končno opozorilo, da je svoboda tiska popolnoma uničena. Radićeva celokupna opozicija ta zakon odločno zavrača.«

Poslanec Smodej je nato prečital sledečo izjavo:

Izjava poslanca Smodeja.

»Zakonski predlog tiskovnega zakona po svojem sistemu in določbah, kakor ga je sprejela vladna večina, ni zakon o tisku, marveč zakon proti tisku. Njegove norme ne kažejo smernic, da bi se razvijal tisk, to je, da bi po eni strani onemogočal zlorabo tiskovne svobode, na drugi strani pa omogočal tiskovno svobodo, ki bi ga dvigala na visok nivo. Nasprotno je ves zakonski predlog navdahnjen sovraštvu proti tisku, kaže klerikalne tendence, postavlja kazenske sankcije za vse mogoče tudi najmanjše, da celo malenkostne prestopke časopisja ter določa drakonske kazni za naj-

manjše prestopke. Prav nič se ne ozira na brzino, ki jo zahteva moderna tehnika od časnikarjev, da morejo vršiti pravo časnikarsko dolžnost in javnost obveščati o dogodkih, predno jih je mogoče kritično presoditi. Časopisje bo prisiljeno na formo revije, ali pa bodo najpoštenjši časnikarji brez subjektivne krivde postali zločinci.

Tiskovna svoboda — mislim na relativno, ne na absolutno — katero si je v dolgotrajni borbi priborila evropska demokracija, bo uničena. Onemogočena bo zdrava kritika, ki je brezpogojno potrebna za zdrav razvoj držav. Jasn je, da je večina s tem zakonom onemogočila kritiko zato, da bi zaščitila korupcijo in korupcioniste in da bi javnosti odvzela orožje v borbi proti reakcionarnemu režimu, ki se hoče vzdržati. Borcem za svobodo in poštenje v državni upravi in v javnem življenju daje zakon verige na roke in noge. Vso težo zakona bodo občutile pokrajine, kjer se zakoni izvajajo do minucioznosti natančno, predvsem Slovenija.

Vprašanje odgovornega urednika je nesrečno rešeno. Ali je odgovorni urednik inkriminirani članek bral ali ne, ali ga je vsled nujne naglice, ki ga zahteva urejevanje modernega dnevnika, ali vsled zaposlenosti sploh mogel brati, na to se zakonski predlog prav nič ne ozira. Zavrženo je načelo sankcije pri zanemarjanju dolžne pozornosti. Tako bo urednik kaznovan kot največji zločinec brez ozira na to, ali je kriv ali ne. Nesrečni čl. 138. ustave, ki je prehodnega značaja, se je petificiral, dasiravno je opozicija dokazala, da je oblast na podlagi tega člena grešila proti časopisju, ta člen napačno tolmačila in ga zlorabljala za preganjanje. Večina ni pristala na predlog manjšine, da se naj člen 138. ustave ukine, kakor to določa in omogoča sama ustava, marveč ga je sprejela v zakon brez potrebnega tolmačenja, kdaj se zagreši delikt izzivanja mrznje proti državi in pozivanja, da se s silo spremeni ustava itd. Jasnost v tem oziru bi bila tembolj potrebna, ker je sodna in policijska oblast čisto kritiko vlade in policijskih organov tolmačila kot delikt po čl. 138. ustave.

V V. poglavju je večina rešila vprašanje popravkov tako, da je onemogočeno oblastem in posameznikom, o katerih poroča časopisje, poslati popravek, omogočena zloraba časopisja.

Kazni so tako drakonske, da ogrožajo obstoj časopisja, za katerim ne stoji kapitalistična podjetja. Skoro za vse slučaje je sprejeto načelo dvojne kazni.

Ostro moramo obsoditi, da je večina nekaterih v odseku, oziroma v zakonodajnem odboru sprejete predloge zavrgla in sprejela prvotno besedilo. Tako v čl. 48., v katerem onemogoča vsako socialno in stanovsko borbo, ako se bo zakon izvajal. Vso reakcionarnost zakona kaže čl. 35., po katerem more za razžaljeno čast tožiti tudi oseba, ki ni bila žaljena, pa spada v vrsto pravnih ali fizičnih oseb, ki je bila napadena. Tako reakcionarnost si je vladna večina postavila, ko je čl. 72., ki je bil predlagan od opozicije in v odseku soglasno sprejet, v zakonodajnem odboru umaknila in predložila novo besedilo, po ka-

terem je uvedena za svobodno besedo narodne skupščine cenzura v javnosti in s tem narodni skupščini vzet njen javni značaj. Tako bo ljudstvu onemogočeno voditi kontrolo nad delovanjem poslancev, parlament pa je postal tajna ustanova. Pod pritiskom opozicije, ki je zapustila sejo, je vlada predlog omilila, princip pa je obdržala, s čemer se je kršila ustava. V čl. 73. je postavljen obtožencu osemdnevni prekratki rok za odgovor na tožbo za izključitev dokazov, ki bi jih obtoženec predložil v tem roku sodišču. Taka norma krši principe kazenskega postopanja, da je treba iskati materialno resnico, pač pa more sodnik tožence za predložitev protidokazov rok poljubno odrediti.

Zakonski predlog je sestavljen iz najostrejših norm raznih drugih tiskovnih zakonov, vsebuje vse njihove slabe strani, ne pa dobrih. Vsled tega je nejasen in krut in značilen za skrajno reakcionarno dobo v naši državi. Izigrana je ustava in parlamentarizem, demokracizem in politična svoboda. Zato ne samo kot poslanec in zastopnik skupine, kateri pripadam, temveč predvsem kot časnikar v svojem imenu in v imenu jugoslovanskih časnikarjev vlagam protest zoper ta tiskovni zakon.

Ko je poslanec Smodej prečital to izjavo, mu je celokupna opozicija živahno ploskala, posebno novinarji v časnikarski galeriji, ki so imeli v poslancu Smodeju vedno največjega prijatelja in borca za svoje interese.

Po izjavi poslanca Smodeja je dal poslanec M. Sroč ponovno izjavo v imenu celokupne opozicije, nakar se je po kratkem odgovoru poslanca dr. Srskega prešlo na glasovanje.

Opozicija je pred glasovanjem zapustila skupščino. Zapuščajoč dvorano je zaklical dr. Zanič proti poslancem vladne večine: »Grobbarji javne besede — na delo!«

Nato je vladna večina s 160 glasovi sprejela novi tiskovni zakon. Tako je bila seja zaključena in s tem zaključeno poletno zasedanje narodne skupščine. Prihodnja seja se bo vršila 20. oktobra. Medtem pa bo vlada na podlagi tega tiskovnega zakona lahko delala, kakor bo hotela.

Konec poletnega zasedanja

Sistem je ostal isti.

Belgrad, 4. avgusta. (Izv.) Večina poslancev je danes zapustila Belgrad, da odidejo med svoje volivce ter jim poročajo o političnem položaju in svojem delu v skupščini. Poslanci opozicijskega bloka gredo z lahkim srem med svoje volivce, posebno pa slovenski poslanci, ki so program, s katerim so šli na volitve, dosledno izvajali in ga niso izdali niti pod najhujšim pritiskom. Radi tega bodo stopili med ljudstvo prepričani, da jim bo ljudstvo izreklo ne samo svoje zaupanje, ampak tudi zahvalo za res pošteno delo v tej letošnji skupščinski sezi.

Samo zasedanje bi se sicer moralo deliti v dve dobi: V dobo PP-vlade in dobo RR-vlade. Jemajoč v obzir delovanje vlade v prvi in drugi dobi, moramo konstatirati, da med obema ni nobene razlike: isti sistem, pod katerim je slovensko ljudstvo zdihovalo, isti strogi centralizem, kakor sta ga vodila Pašić in Pribičević, isto izžemanje ljudstva, slaba gospodarska politika, ista zunanja politika. Vse je ostalo tam, kakor je bilo. Samo konec si je postavil krono in konec slavi delo. Krona pa je dobilo zasedanje pri sprejetju tiskovnega zakona. Smatra se, da ga kralj v kratkem podpiše, nakar stopi v veljavo.

G. Prepeluh se ponuja za podsekretarja.

Belgrad, 4. avgusta. (Izv.) Ker se bo prihodnje dni reševalo vprašanje nekaterih uradnikov v Sloveniji, sta danes prišla v Belgrad G. Prepeluh in Mermolja. G. Prepeluh je sicer poizkusil tekom današnjega dne, da bi bil sprejet pri nekaterih vodilnih osebnostih, vendar se mu to ni posrečilo. Kakor čujemo, kandidira tudi on za podsekretarja in se je tozadevno prišel ponujati v Belgrad.

OBCINSKE VOLITVE NA HRVATSKEM.

Zagreb, 4. avgusta. (Izv.) Po informacijah vašega dopisnika bodo v kratkem odstavljani vsi občinski komisarji. Tekom enega meseca namerava vlada razpisati nove občinske volitve.

NOVA KONFERENCA O VARNOSTI

Bruselj, 4. avg. (Izv.) »Etoile Belge« poroča, da ni izključna možnost nove konference o pogodbi za varnost. Konference bi se udeležila tudi Nemčija. Angleži in Belgijci so za konferenco, Francija je še neodločna. Konferenca naj bi se vršila v drugi polovici meseca septembra.

LLOYD GEORGE ZA AGRARNO REFORMO.

London, 4. avg. (Izv.) V razpravi o proračunu za kmetijstvo je naglašal Lloyd George veliko važnost kmetijstva za razbremenitev angleškega uvoza. Po njegovih podatkih uvažuje Anglija skoro za 250 milijonov funtov šterlingov hrane, ki bi jo lahko pridelala doma z umnim izkoriščanjem zemlje. Zemlje pa kmetje ne bodo obdelovali, kakor bi jo lahko, dokler ne postanejo angleška veleposestva svobodna kmečka last.

ZNIŽAN VOJAŠKI PRORACUN V HOLANDIJI.

Berlin, 4. avg. (Izv.) »Die Welt am Montag« poroča, da je sklenila holandska vlada znižati izdatke za vojno in mornarico za 40 odstotkov.

NAMERAVAN NAPAD NA MASARYKA.

Praga, 4. avg. (Izv.) Policijska korespondenca poroča, da so zaprli tudi časnikarja Stasnyja zaradi kršitve zakona proti republikli in zaradi nameravanega napada na predsednika Masaryka. Pred tremi leti so ruski komunisti poslali posebnega kurirja na Češko k dr. Housarju in mu naročili, da se mora na vsak način izvršiti na predsednika Masaryka atentat. Stasny bi bil moral povelje izvršiti, pa se ni mogel odločiti.

VARNOSTNI PAKT.

Pariz, 4. avg. (Izv.) Francoski ministrski svet je sprejel končno besedilo odgovora na nemško noto o varnostnem paktu. Briand odide te dni v London, da predloži odgovor francoske vlade angleškemu vnanjemu ministru in se z njim posvetoje.

Beleške.

Ljubljanski oficiozus. »Narodni Dnevnik«, ki je s prestopom g. Puclja v radičevski tabor postal njegov glasilo, potrjuje, da je nedeljski uvodnik zagrebskega »Jutarnjega lista« oficalno mnenje vodilnih politikov Radičeve stranke oziroma program vladne politike v Sloveniji, in ga zato prinaša v dobesednem prevodu v celoti in primerno debelo tiskano, da bo, kakor pravi, ta program nove vlade do Slovenije vsem jasen. Zato pa »N. D.« temu programu tudi ne pristavlja nobenega komentarja, ker mu je tako jasen, da se — kakor je videti — tudi v vsem z njim strinja in ga popolnoma odobrava, kar v ostalem dokazuje že v naslednjem članku, kjer polemizira s »Slov. Narodom« (ki je ta radičevski slovenski program s svojega stališča odklonil) in piše: »Zdi se nam več kot smešno misliti, da bi v državi, kjer je odločilna moč v rokah Beograda in ne Zagreba, moglo postati velehrvatstvo nevarnost, in zdi se nam, da bi težko razžalili vodstvo Radičeve stranke, če bi mu pripisovali to ambicijo, da hoče prodirati z velehrvatstvom v Slovenijo.« — Torej spričo znane velehrvatske ideologije, pa spričo odkritih izjav g. St. Radiča in pisave radičevskega tiska, da je na podlagi sporazuma RR Slovenija postala »hrvatska interesna sfera« in spričo vseh teh v tem radičevskem-slovenskem programu tako debelo izraženih velehrvatskih aspiracij, da se dajo kar otipati, se zdi »Nar. Dnevnik«, da bi »težko razžalil« vodstvo Radičeve stranke, ako bi mu pripisoval velehrvatsko ambicijo na Slovenijo. Priznati se mora temu »neodvisnemu političnemu listu«, da se je prav hitro uživel v vlogo oficioznega lista in da prav spretno kopira nekdanji dunajski »Fremdenblatt«: »Es wäre ja geradezu eine Beleidigung, wollten wir einer hohen Regierung zumuten...«

Opera »Tajda«.

V delavnico sem tvojo zrl. — Te besede Gregorčičeve so mi prišle na um, ko sem pred par dnevi posetil našega skladatelja P. Hugolina Sattnerja, ki mi je v svoji ljubeznivosti razkazal svoje najnovejše in največje delo — opero »Tajda«. Klavirski izvleček 234 strani, tri knjige instrumentacije, preko 600 strani. Vprašal sem skladatelja: »Kako ste vendar prišli na to idejo?« — »To je prišlo tako: Ko se je l. 1921. izvajala moja kantata »V pepelnici noči«, je prišel g. kanonik dr. Kimovec k meni in dejal: »Zdaj pa zložite opero; vi znate glasbeno slikati, prepričan sem, da vam bo vspešno.« — Jaz sem se temu predlogu smejal, češ: jaz, pa opera! — In v tej starosti! — Toda nasvet mi je šel neprestano po glavi, ne dolgo in peljem se v Kranj k profesorju dr. Preglju s prošnjo, da mi napiše pripraven libret. Rade volje se je odzval moji prošnji in v treh tednih sem imel besedilo v rokah. Začel sem skladati, kar tako za šalo; ali iz šale je nastala resnica. Med delom sem se večkrat pokesal, da sem se lotil tako gorostasnega dela, vse skupaj položil na stran; ali če sem se nazaj podal k svojim šikici, se mi je zdelo škoda obstati sredi dela. Tedaj naprej, in zopet naprej, v dveh letih sem imel celo delo skicirano. Nekoliko časa sem je pustil ležati, potem pa sem začel nonravljati in urejevati: marsikaj sem

Nad vse značilno je »Narodnemu Dnevniku«, da je »Slovenski Narod« docela zamlčal vse, kar govori »Jutarnji list« o klerikalizmu, in pravi: »Mladinski popoldnevnik se pač zaveda, da bi mu ušli zadnji pristaši, če bi čitali, da so radičevci veliko bolj protiklerikalni, kakor pa vsi naši mladinci, ki so pač znali proti klerikalcem kričati, ne pa tudi delati.« — Še bolj nadvse značilno je, da čuti »Nar. Dnevnik« danes potrebo s simpatijo poudarjati, da so radičevci veliko bolj protiklerikalni kakor pa slovenski mladinci, katerih ekstremni in fanatični antiklerikalizem je dostikrat obsodil. Ali pa upa »N. D.«, da bo radičevci, ker je še bolj protiklerikalni kakor žerjavizem, zato pri naših »liberalcih« kaj bolj vlekel?

Kulturni razvoj Kranjske in Štajerske se znatno razlikuje, pravi radičevski program v »Jutarnjem listu«. Vpliv liberalnega duha je bil znatno močnejši na Štajerskem kakor pa na Kranjskem, »ki je menda na vsem evropskem kontinentu najbolj klerikalna dežela.« — Menda ni, menda ni... Vsekakor pa je najkulturnejša dežela na evropskem jugovzhodu, kakor so to ugotovili razni ugledni evropski možje, ki so jo prepotovali in proučili. In vsekakor je Kranjska, hvala Bogu, dežela brez analfabetov; dočim je menda na Hrvaškem ogromni odstotek analfabetov tisti neprecenljivi kulturni dobiček, o katerem piše »Jutarnji list«, da gre zasluga za to Radičevemu protiklerikalnemu pokretu!

Hrvatski apetit na Slovenijo nam razlaga »Jutarnji list« tudi s tem, češ da Slovenija že po svoji legi naravno gravitira proti Hrvatski, Kranjska proti Gorskem kotaru, Štajerska pa preko Zagorja k Zagrebu. — Konstatiramo, da Gorski kotar in hrvatsko Zagorje kot alpsko prednje ozemlje naravno gravitirata k Sloveniji, ki je alpska dežela, a nam Slovencem še v sanjah na mar ne pride, da bi zaradi tega razvijali kake aspiracije na te nam sosedne kraje. Mi ne želimo, da bi kakšno hrvatsko ozemlje kdaj kem drugam gravitiralo kot k svojemu narodnemu centru Zagrebu, kakor tudi noben slovenski kraj nikdar ni in ne bo gravitiral drugam ko k svojemu narodnemu središču Ljubljani. To je najnaravnejša gravitacija.

Gospodu Puclju, piše »Jutro«, komentirajoč radičevski program, je poverjena naloga, da Slovenijo spravi v roke zagrebskim čifutom in nemški gospodi, ki pri zadnjih volitvah ni zman izkazala svojega zaupanja radičevcem. Radičevstvo očitno pričakuje od svojih slovenačkih eksponentov, da bodo zvesti izvrševalci tega i s splošno narodnega i državnega stališča, kakor tudi s stališča slovenskega ljudstva naravnost izdajniškega programa. Kot najodvratnejšo provokacijo in cinično žalitev pa moramo smatrati še posebej, da prištevajo radičevci ljudi, ki bi bili voljni pristati na njihovo »slovensko politiko« slobodoumnim elementom. Dejstva jih bodo podučila, kako bridko se varajo. — Zdaj utedne pa g. Radič še »Jutro« proglasiti za »klerikalno«!

Davčno divjaštvo. Pod tem zaglavjem poroča Pucljev list: Odkar je nastopila RR vlada, je davčni aparat napel vse sile in izterjuje davke z vsemi mogočimi sredstvi. Boben poje po vseh vaseh. Vsote, ki se izterjujejo, so naravnost velike za sedanjí čas, ko so tako zelo padle cene vsem poljedelskim produktom in živini. Ljudje se niso brigali, kadar so prejeli čisto enostavno samo položnice za plačila, ker iz njih ni razvidno, zakaj in na kateri podlagi se je odmeril davek. Zato so večinoma vsi prizivni roki zamujeni. In brez ozira na beračij oin bedo davkarjia rubi vse vprek: živino, žito, poljsko orodje itd. Istotako brezobzirno in tudi krivično izterjujejo tudi razne taksne kazni, zlasti za vozove. Vozove so kmečki ljudje naznanili večinoma po občinah in takse tudi plačali. Sedaj pa se diktirajo trikratne taksne kazni prav nesmiselno. — To so torej prve drobtinice, ki jih je gosp. Puclj s ponosom in veseljem pod mizo RR nabral za »slovenačke seljake«. Dobro reklamo dela g. Puclju njegov tisk!

črtal, in prošlo zimo sem instrumentiral. — Tako skladatelj.

Radoveden sem bil na snov. Gospod skladatelj mi je podal s strojem pisan libret, iz katerega sem povzel tole okostje:

Graščak Urh je imel sina Bojana in hčer Tajdo. Sina mu je nekdo ubil in sum je padel na sosednega Osojskega graščaka, ki je imel pa sina Erazma. Urh je zategadel strastno sovražil Osojskega in skušal maščevati se. Hudo mu je želel in ga tako strašno preklinjal, da ga je Bog udaril s slepoto. V tej stiski se zaobljubi na božjo pot k sv. Jakobu v Kompostelje na Španskem. Z njim gre Tajda, a tudi Erazem, ki je tiho ljubil Tajdo, katerega pa slepi Urh ni spoznal. Šli so z ladjo tudi drugi, med njimi tuj, nem človek, ki je bil pravi ubijalec Bojana. Med vožnjo napadejo pirati ladjo Santa Fé, vname se hud boj, v katerem se skaže nemi ptujec pravega junaka in je rešitelj cele družbe. Smrtno ranjen umrje na ladji, a pred smrtjo izroči pismo za svečenika v Kompostelji.

Komaj odidejo oni nevarnosti, že prihaja druga — vihar na morju. Tudi tega srečno prestanejo in hvaležni zapoje himno »Zdrava morská zvezda«.

V gaju pred Kompostelje posedejo; Jurij nese pismo v svetišče, tam ga odpro in skaže se, da je Osojski nedolžen. — Urhu se je že med vožnjo tajalo srce, tu pred svetiščem pa pripozna svoj greh in je pripravljen

Separatni mir.

V zadnjem delu svojega govora v narodni skupščini dne 23. julija t. l. je posl. Sušnik jasno in točno orisal tudi zadnjo fazo naših notranjepolitičnih razmer. Rekel je:

Pavle Radič.

Povodom verifikacije mandatov hrvatske seljaške stranke je imel g. Pavle Radič govor, v katerem je opustil prejšnji program svoje stranke, opustil samostojno hrvatsko državo, opustil mirovno seljaško republiko in priznal vidovdansko ustavo in stanje, ki ga je ustvarila, kakor tudi monarhijo z dinastijo Karadjordjevičev. Šel je tako daleč, da je v svojem govoru rekel tudi to, da mora vojaška služba v obrambo domovine trajati do smrti. Takoj po govoru g. Pavla Radiča se je začelo govoriti o preokretu v političnem položaju in med Radičevu in radikalno stranko so se takoj nato začela pogajanja. Kakšno je bilo stališče bloka nasproti sporazumu, za katerega se je pogajala Radičeva stranka? Blok je stal na stališču, da se ne protivi ustvaritvi široke politične kombinacije radikalov in Hrvatske seljaške stranke, ako se hoče izvesti sporazum na temelju blokovega programa, kakor ga je v skupščini prečital g. Davidović. Toda opozicija se je protivila vsakemu separatnemu miru, ker se je bala, da bo to mir, v katerem bodo na eni strani zmagovalci, na drugi pa premaganci. G. Pavle Radič se je pogajal z radikalno stranko, a istočasno je bil član Bloka narodnega sporazuma. O svojih pogajanjih ni obveščal blokovega načelnika g. Davidovića, marveč je moral g. Davidović g. Radiča pozvati, da pove, kaj se pogaja in kako se pogaja. G. Pavle Radič je šel tako daleč, da je g. Pašiću poslal pismo, a o tem pismu ni obvestil nikogar v bloku. Ko so bili dogovori z radikalno stranko dovršeni, je Radič s svojim klubom dne 15. junija izstopil iz Bloka narodnega sporazuma. Dovolite, da na pravim paralelo med postopanjem g. Pribičevića in postopanjem g. Pavla Radiča. Ko se je l. 1924 g. Pašić pogajal z g. Pribičevićem, je g. Pribičević še dalje ostal član Demokratskega kluba prav do zadnjega trenutka in zdi se, da je hotel opozicijski blok izkoristiti v svrhu, da pride na vlado. Tudi g. Pavle Radič je sedel v bloku do zadnjega, ko se je pogajal z radikalno stranko zaradi sestave vlade, in vedno držal v ognju dve železi. Tudi on je hotel izkoristiti Blok narodnega sporazuma za pogajanja z radikalno stranko, da bi se mogel dokopati do oblasti. G. Pribičević je dobil lekcijo, mislim, da si jo bo zapomnil. Ne želim, da se isto pripeti g. Radiču, toda bojim se, da kdor z g. Pašićem druguje, kasneje gotovo tuguje. (Smeh.)

Radič denuncira lastne zaveznike in napoveduje odpad Hrvatov od Rima.

Pri teh pogajanjih se je pripetilo še nekaj. Iz izjave, ki jo je dal g. Radič »Politiki«, iz pisma, ki ga je pisal g. Pašiću in kralju se vidi, da je g. Radič v istem času, ko je bila njegova stranka v Bloku narodnega sporazuma, smatral za potrebno, da denuncira in grdi svoje zaveznike. Rekel je, da je za republiko iz tega razloga, ker preti Hrvatski velika nevarnost klerikalizma. Zakaj vendar, se vpraša človek. G. Radič pravi: »Glejte, tu je dr. Korošec, ki hoče vse spraviti pod svoj talar, tu je dr. Korošec, ki je sicer dober Slovenec in dober patriot, pa ima glavo v Rimu.« Na to pravim samo to: Naša stranka je od prvega začetka pa do danes vedno priznavala to državo. G. Radič je šel v inozemstvo in celo v Moskvo in se boril proti mednarodnemu položaju države Srbov, Hrvatov in Slovencev. G. Korošec se je boril s svojim klubom v parlamentu legalnim putem in g. Korošec ni šel nikdar ne na Dunaj ne v Rim.

G. Radič gre še dalje in poziva vse Hrvate, da se vsled nevarnosti klerikalizma popolnoma osvobodijo od Rima. Hrvati da morajo ustanoviti svojo vero in svojo cerkev. Kon-

statirati moram tukaj, da se hoče g. Radič boriti proti nevarnosti klerikalizma, a v tem je pa ravno on sam pravi klerikalec. Kajti ravno to, kar Radič zahteva, da naj Hrvati ustanove svojo cerkev in svojo vero v svrhu popolnega zedinjenja s Srbi, prav to je klerikalizem, prav to je zloraba cerkve in vere v politične svrhe.

Nezdravo politično ozračje.

Da se je moglo vse to zgoditi, kar se je zgodilo pri pogajanjih Radičeve stranke z radikalno stranko, nam dokazuje, kako zelo nezdravo je politično ozračje v naši državi, dokazuje, kako nizko je padla politična morala. Prepričan sem, da ne bo boljše, dokler v vsem javnem življenju, pri vseh slojih in pri vseh strankah ne zmaga globoko prepričanje, da morata imeti tudi v politiki vodilno vlogo morala in poštenje.

Toda kaj je sedaj s sporazumom, bo kdo vprašal. Vlada deklaracija pravi o sporazumu to: »Sestava te vlade je rezultat sporazuma, doseženega med dvema najmočnejšima parlamentarnima skupinama — narodno radikalno in hrvatsko seljaško stranko, ki predstavljata veliko večino naroda. Obe stranki zavzemata 1. popolnoma enako stališče glede osnove naše države Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev; 2. vlada smatra, da se ni strašiti nobenih žrtev za prave potrebe naše vojaške moči in v to svrhu se hoče vlada prizadevati za integralno uporabo ustave v državi in s tem za izvedbo sedanjih in novih zakonov, kakor so zakon o tisku, o državnem pravnidstvu, o ustroju sodišč, o sodnikih, o invalidih in o osnovnem pouku.«

To je torej sporazum, o katerem je pisala »Samouprava«, da ima politično vsebino, ki se daleč loči od vseh dosedanjih sporazumov. Ako je to vse, kar čitamo o sporazumu v vladni deklaraciji in ako naj bo to narodni sporazum med Srbi in Hrvati, potem moram konstatirati: Res je, kar piše »Samouprava«, ta sporazum se daleč loči od dosedanjih sporazumov, ta sporazum je diametralno nasproten onemu sporazumu, ka ga je zanesila vlada g. Davidovića in ki ga je prvi pot pismeno opredelil Blok narodnega sporazuma in Seljaške demokracije. To ni tisti veliki sporazum, ki smo ga tako težko pričakovali, tisti sporazum, ki bi mogel urediti razmere v naši državi. To ni niti mali sporazum. To je samo separatni mir med dvema strankama, to je mirovna pogodba — ako hočete, da tako rečem — pri čemer je vsled posebnih razmer prišlo do tega, da je ena stran popolnoma zmagala, druga stran pa je morala žalostno kapitulirati. To ne more biti narodni sporazum vsled tega, ker pri njem niso sodelovali Slovenci. Naj bo komu ljubilo ali ne, dejstvo je, da v tej državi živimo tudi Slovenci. Mi Slovenci smo sodelovali pri ustvarjanju in zedinjenju te države; tudi ustava sama upošteva Slovence. (Minister Pavle Radič: Imeli ste vlado, v kateri ni bilo Hrvatov!) Če je torej to država Srbov, Hrvatov in Slovencev, potem se more sporazum doseči samo tedaj, ako se urede odnosi med Hrvati, Srbi in Slovenci.

G. Radič je zopet smatral za potrebno da izjavi v nekem intervjuju, da je ta vlada vlada Srbov, Hrvatov in Slovencev. Proti temu moram s tega mesta protestirati. Ta vlada more biti samo vlada Srbov in Hrvatov proti Slovencem. (Glasovi: Tako je! — Minister Pavle Radič: Ali je bila Davidovičeva vlada hrvatska?) Vi ste bili tedaj sestavni del vladne večine in ste sklenili, da hočete iti v vlado.

Za pravi sporazum.

Gospodje! Za nas Slovence vprašajte državnega edinstva nikdar ni bilo in ga tudi se dan ni. To je naša država, mi smo jo ustanovili, toda z mnogimi pogreški. To je naša država, ker smo jo sprejeli mi vsi in je zajamčena z mirovnimi pogodbami. Ta država je zgodovinsko in politično dejstvo, o katerem se ne more več dogovarjati in glede katerega ne more biti nobenih nesporazumov. Toda, go spodje poslanci, Slovenci se čutimo kot na rod, ki ima svojo zgodovino, svoj jezik in svojo kulturo in kot taki, kot narod hoče mo živeti v tej državi, živeti svoje lastno kulturno in gospodarsko življenje. (Min. P. Radič: Kako da niste tega vedeli, ko ste bili v vladi?) Naš program je vedno isti, gospod minister, in mi ne bomo nikdar odstopili od tega programa. Slovenci ne bodo nikdar zavrgli svojega jezika in svoje vere, in Slovenska ljudska stranka se ne bo nikdar odrekla svojemu programu, ki se glasi: revizija ustave in zakonodajne samouprave v Sloveniji, samouprave na kulturnem, socialnem in gospodarskem polju. Zaradi tega kličem: Živel sporazum vseh treh narodov, živel sporazum na temelju popolne ravnopravnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev!

VREME V DRUGI POLOVICI POLETJA.

Morebiti bo malo boljše, kakor je bilo dosedaj. Zračni pritisk nad Atlantikom in nad Evropo se je nekoliko spremenil, značaj vremena je postal poletni. Leta 1906., ki je bilo letošnjemu najbolj podobno, je bila druga poletna polovica tudi še spremenljiva, a vendar pretežno jasna in topla. Poletje je stopilo v moško dobo, ima mladeniško kipenje za seboj in bo odslej naprej bolj ljubeznivo in zmerno. Tako nam prerokuje državna opazovalnica na Dunaju, tako pišejo opazovalnice v Italiji. Mi smo pa v sredi.

Dnevne novice.

Zepet razpust občinskega zastopstva v Hotiču. Veliki župan ljubljanske oblasti je bil vsled nepravilnega postopanja razpustil občinski odbor hotičske občine. Če je bil ta razpust nujen potreben ter utemeljen, o tem dvomimo. Kolikor je nam znano, so razpust se pod ero PP-vlade forsirali litijski demokrati, da bi zavlekli občinske volitve, katere se vrše 30. avgusta. Baje se je sam veliki župan dr. Baitič, ko je nastopila nova RR-vlada, upiral tej partizanski zahtevi, ki jo je stavila znana velika glava v Litiji. Končno pa so le zmagali samostojni demokrati, oziroma njihov protektor v Litiji ter se je imenoval sedaj gerentski svet, v katerem sedi 5 demokratov, 1 zastopnik SLS ter 1 zastopnik NSS. Proti razpustu kakor tudi sestavi novega gerentskega sveta najenergičneje protestiramo ter le ugotavljamo, da za razpust celega občinskega odbora ni bilo nobenega tehtnega razloga; glede sestave pa pribijemo, da po razmerju zadnjih državnoborskih volitev pride v gerentski svet na 37 demokratov kar celih pet, 113 pristašev SLS dobi enega ter 65 delavcev tudi samo enega zastopnika. Tu ne pomaga prav noben izgovor, glavarstvo je v tem slučaju predlagalo v svet člane po popolnoma pristranskem ključu. Čudimo se le, da tako postopanje trpi osrednja RR-vlada, ki je še posebej v svoji deklaraciji izjavila, da so nasilni razpusti občinskih odborov končani. Sedaj pa zopet vidimo inavguriranje demokratičnih gerentskih svetov, potem te vlade, dasi le-ti predstavljajo samo eksponente skrahirane Pribičevićeve nasilne politike. Gospoda, ki je ta čin zakrivila, pa naj si zapomni, da bo na dan volitev 30. avgusta za to protiljudsko dejanje dobila primerno plačilo ter da se bo občinska blagajna in bala po prav kratkem oddihu zopet drugam preselila.

Pojasnilo. Vodja okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani nam pošilja sledeče pojasnilo ter nas naproša, da ga objavimo: Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je javna ustanova pod nadzorstvom Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu in ministrstva za socialno politiko. Zato morajo biti za poslovanje urada merodajni zgolj stvarni in objektivni vidiki. Pri tukajšnjem uradu je sistemiziranih 180 mest, od katerih mora biti 10% dnevničarskih mest, katerih službeno razmerje je urejeno v posebnem pravilniku za dnevničarje. Proračunsko je kritje le za 180 mest. Prekoračitev proračuna je nedopustna in bi bila škodljiva. Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu je v jeseni leta 1924 radi poslovnih zaostankov izjemoma dovolil še nekaj dnevničarskih mest preko sistemiziranega staleža in to za kratko dobo. Ministrstvo za socialno politiko je preko Osrednjega urada že pred časom urgiralo odpust dnevničarjev preko staleža in tudi Osrednji urad sam je ponovno zahteval, da se še nadaljnja potreba teh nesistemiziranih dnevničarjev utemelji. Mislim, da se je upravi posrečilo prizadele osebe zadržati v uradu do vselitve v novo uradno poslopje. Takrat pa bo odpust postal neizbežen. Dalje je merodajna še sledeča okolščina: svoječasno nekateri nameščenci niso bili prevedeni. Njih ponovne prošnje in pritožbe so bile rešene v tem smislu, da jih je reaktivirati. Ena oseba je na brezplačnem dopustu, nje-mesto je izpolnjeno začasno po dnevničarju. Ta dopust tudi poteče. Tako je uprava prisiljena, da reducira število uradništva na sistemizirano število, da tako zadosti obstoječim odredbam in proračunski možnosti. Zvišati sistemizacijo pa bi pomenilo zvišati upravne stroške. Uprava se v polni meri zaveda, da je vsaka redukcija za uradništvo hud udarec. Zato je njena dolžnost, da ta udarec omili in da redukcijo izvede po socialnih vidikih in ne morda po strankarskih ali protekcijskih. Iz tega razloga se je uprava morala zanimati za premoženjske, družinske in splošne socialne razmere dnevničarjev, da pri enakih kvalifikacijah ne odpusti najbednejših in najpotebnejših in ne izzove upravičene kritike. Za zanimanje so bili merodajni zgolj socialni motivi in nikakor ne težnja, vriniti v okrožni urad »nekaj demokratov«. Vsek nov sprejem je tudi po odpustu nesistemiziranih in le izjemoma dovoljenih dnevničarjev nemogoč. — Uprava izreka svoje zažudenje, da njene objektivne težnje, ki hočejo ščititi bedne družine, najdejo pri prizadetih napačna razumevanja, kar predvsem škoduje le uradu in zavarovanju samemu. — Dr. I. Bohinjec. — To pojasnilo lojalno priobčujemo. Tudi nas je vodila pri objavi omenjene notice ((kaj pa to?)) samo iskrena želja, da se ohrani med delavstvom zaupanje do te velevažne socialne ustanove. Zaupanja nismo rušili mi, ampak oni ljudje, ki so ta eminentno socialni in gospodarski zavod poskušali potegniti v svoj politični vrtnec. Ako bo odslej boljše, nas bo samo veselilo.

Admiral Koch na Bledu. »Jutro« poroča, da je prišel admiral Koch po daljši bolezn na Bled »na oporavek«. Mi smo iskali po vseh specialnih kartah kraj, ki bi se imenoval »Oporavek«, pa ga nismo našli nikjer znanomene, in tudi ljudje, ki Bled dobro poznajo, niso vedeli povedati, pri kateri hiši ali pa kateri dolini ali hribu bi se po domače lahko reklo. Zato bo bolj verjetno, da se je prišel g. admiral Koch na Bled krepiti ali pozdraviti.

Umrl je v torek, 4. avgusta, v Semiču g. stud. ing. mont. Matija Stariha, star komaj

23 let. Študiral je na ljubljanski univerzi in bil član kat. akademskega društva »Danica«. Naj počiva v miru!

Veliko tihotapstvo saharina. Carinska oblast je že delj časa sumila, da se vrši na naši gorenjsko-koroški meji živahno tihotapstvo s saharinom. Oglašalo se je namreč vedno več skrivnostnih ponudnikov in so ob enem tudi cene začele padati. Izvršili so v okollihu več hišnih preiskav. Toda vse je bilo zaman, kupčije pa so se množile. Končno se je posrečilo, da so našli pri nekem kmetu v Naklem zelo zalogo 93 kg saharina, kar znaša že lepo vsoto dinarčev. Ugotovili so tudi, da so tihotapljali saharin preko meje skozi neki predor na Ljubelju, katerega je zgradil svoječasno baron Born v lovske namene. Ključke od tega predora, o katerem so bili finančarji obveščeni, sta imela neki Bornov lovec, katerega so smatrali za skrajno zanesljivo mejo in pa tamotnja obmejna finančna straža. Ta čuvar ključa pa je zlorabil zaupanje in se je zvezal, gofovo seveda proti dobremu plačilu, s tihotapci in jih je vodil pod ožerljem ob meji, na katerem so bile močne straže finančarjev, popolnoma varno preko meje.

Ciganska nadloga. Vse varnostne oblasti so bile včeraj obveščene, da je ukradla ciganska tolpa znane rodbine Hudorovičev posestniku Valentinu Sterletu v Osredku pri Cerknici dva konja, vredna 12.500 Din. Ne kupujte konj od ciganov!

Ponesrečen železničar. V ljubljansko bolnišnico so pripeljali 45 letnega železničarja Josipa Pečka. Mož je na postajališču v Birčni vasi na Dolenjskem hotel preskočiti na drugi vlak, ki se je križal z njegovim. Pri tem je možu spodrsnilo, tako da je padel pod nasprotni vlak, ki se je že premikal. Kolesa so mu odtrgala obe nogi. Moža so prepeljali v skoro brezupnem stanju v ljubljansko bolnišnico.

Ljubezniv finančni pripravnik. Na Rakeku so odpustili od tamotnje finančne straže finančnega pripravnika Rusa Nikolaja Brdakova. Po odpustitvi se je mož po francosko poslovil od svojih tovarišev in jim je odnesel poleg tega še okrog 1500 Din. Tovariši so sicer tatvino takoj po odhodu vlaka, s katerim se je baje odpeljal, zapazili in ga takoj prijavili orožništvu. Na brzogovnen poziv so tudi že na bližnji postaji vlak preiskali. Toda to je ostalo brezuspešno, ker je begunec pobegnil gotovo že pred dohodom na postajo, ali pa se sploh še odpeljal ni, marveč je pobegnil peš, da zakrije sled za seboj.

Iz Ljubljane.

Poročil se je včeraj zjutraj na Rožniku uradnik okr. glav. v Brežicah g. Franc Jeram z gospodično Tončko Slabina, uradnico istotam.

Razpis zdravniškega mesta. V zdravniški službi ljubljanskega mestnega magistrata je popolniti službo mestnega zdravnika v X. odnosno v IX. činovnem razredu mestnih uradnikov. Za namestitev v mestni zdravniški službi se zahteva poleg splošnih pogojev, to je našega državljanstva, neomadeževanega življenja, telesnega in duševnega zdravja in starosti pod 40 let, še posebe dokazilo o doktoratu vsega zdravilstva in dokazilo o vsaj dveletni zdravniški praksi v bolnišnici. Če bi bil sprejet v službo prosilec brez fizikalnega izpita, se mora zavezati, da opravi z uspehom fizikalni izpit v dveh letih po vstopu. Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo do dne 18. avgusta 1925 pri predsedstvu mestnega magistrata v Ljubljani.

Državna posredovalnica dela v Ljubljani. V času od 19. julija do 25. julija 1925 je bilo v Državni posredovalnici dela razpisanih 55 službenih mest. 138 oseb je iskalo dela, v 57 slučajih je urad posredoval z uspehom in 32 oseb je odpotovalo. Od 1. januarja do 25. julija 1925 je bilo skupaj razpisanih 3257 prostih mest, 4972 oseb je iskalo dela, v 2097 slučajih je posredovalnica posredovala z uspehom in 1546 oseb je odpotovalo.

Pošta v Spodnji Šiški bo 8. avgusta t. l. začasno zaprta. Prostori, ki jih ima poštna uprava za pošto v Spodnji Šiški (Ljubljana 7) v najemu, so sodno odpovedani in jih mora poštna uprava do 8. avgusta t. l. izprazniti. Ker poštna uprava navzile vestranskemu prizadevanju do zdaj ni mogla dobiti drugih primernih prostorov, bo pošto v Spodnji Šiški dne 8. avgusta t. l. zaprta in ostane pošta žal tako dolgo zaprta, dokler se upravi ne posreči, da dobi in najame druge primerne prostore. — Bluze najnovejše priporoča trdka Krištofič-Bučar, Ljubljana, Stari trg. 1447

Iz Štajerske.

Katehetski dan v Celju. Društvo katehetov za lavantinsko škofijo vabi svoje člane pa tudi druge katehete, da pridejo na zborovanje, ki se vrši 25. avgusta t. l. v Celju. Ni treba menda posebej poudarjati, kako potrebno in važno je, da se katehetje zopet sestanejo in porazgovorimo o svojem delu v šoli in o raznih stanovskih zadevah. Katehetu je pri pouku in vzgoji mladine poverjena najbolj težavna in odgovorna naloga, to je versko-moralni pouk in vzgoja. Da poudarimo pomen in važnost versko-moralnega pouka in vzgoje za mladino, da ta pouk in vzgojo času pri-

merno in uspešno uredimo, je namen katehetskega dneva. Pričakujemo, da se bodo g. katehetje odzvali temu pozivu in prišli dne 25. avgusta v kolikor mogoče velikem številu na katehetski dan v Celje. Prireditelj se vrši v zavodu št. šolskih sester po sledečem sporodu: Ob 8. uri sv. maša in nagovor pokrovitelja katehetskega društva presellega gospoda škofa dr. Andreja Karlina. — Ob 9. uri začetek zborovanja. I. referat: Metodično pravljen pouk, prof. bog. dr. J. Somrak. II. referat: Princip delovne šole in versko-moralna vzgoja, prof. I. Bogovič. III. referat: Najnovejša smeri v sodobnem duševnem življenju in katehet, prof. bog. dr. Jožef Jeraj. IV. referat: Pomen in naloge katehet. društev, katehet meščanske šole A. Čadež. — Zaposili smo ministrstvo prometa za polovično vožnjo. Kakor hitro dobimo odgovor, bomo objavili natančnejša tozadevna navodila. Gospodje katehetje, ki se žele udeležiti po zborovanju ob 13. skupnega obeda, ali žele imeti prenočišče, naj javijo to vsaj do 20. avgusta opatiškemu mestno-župnemu uradu v Celju. Prosimo katehetske odseke in poverjenike po dekanijah, da preskrbijo s primerno agitacijo za lepo udeležbo. — Osrednji odbor društva katehetov za lav. škofijo.

Iz Griž pri Celju. Pri Grižah se dviga nad Savinjo prijazen hriboček, s katerega je lep razgled po Savinjski dolini. Na tem hribočku stoji lično Marijino svetišče, ki je ljudstvo naziva »Marija Lurde«. To je romarska cerkva, katera še ni tako znana. Cerkev so sedaj od zunaj popravili, kar je znak velike požrtvovalnosti Marijinih častilcev. — V nedeljo dne 9. avgusta je pa cerkvena slovesnost. Po navadi je bila ta slovesnost 12. julija. Letos so jo pa radi popravila preložili na 9. avgusta. Letos pa bo še posebna slovesnost, ker so cerkvico tako lepo popravili. Ta dan bo procesija s sv. Rešnjim Telesom. Slovesnost bo povzdignilo lepo. cerkveno petje, ki lepo napreduje pod tukajšnjim organistom. Svirala bo tudi godba. Pridite Marijini častilci, pohitite k Mariji na božjo pot. Pridite ne samo z bližnjih krajev, marveč tudi od daleč.

Zatvoritev pošte. Dne 1. avgusta 1925 se je zatvorila pomožna pošta Podovo (nadzorna pošta Rače), v Brezulo, Podovo in Braunsveig pa bo dostavljal vsak dan razen nedelj selski pismonoša.

Topolišica. Dne 23. julija t. l. je bila pri pošti Topolišica uvedena brzogovna in telefonska služba.

IZ MARIBORA.

Seja občinskega sveta. Maribor, 4. avgusta. (Izv.) Današnja seja občinskega sveta, ki je začela ob pol 6, je bila proti vsemu pričakovanju živahna in burna. Dnevni red je bil kratek in je bilo na programu malo važnih stvari. Tudi med občinskimi svetniki ni bilo za sejo posebnega zanimanja. (Počitnice — pasji dnevi.) Tudi galerija je bila zasledena manj kot navadno. Župan je v svojem poročilu omenjal predlog petega odseka, naj se sklep občinskega sveta radi načrtov za tržne paviljone čimprej izvede. Predlog, da morajo izvozniki klati vso živino v mestu, se odstopi odseku. Ravnotako se odstopi odseku predlog, da se disciplinarnim potom preišče postopanje cestnega mojstra Požarka napram cestnim delavcem. Predlog, da se intervenira za odpravo potnih vizumov, se odstopi odseku. Daljša debata je bila po županovem poročilu radi pobijanja draginje življenjskih potreb v Mariboru. Predvsem omenja župan okrožnico velikega župana, ki naroča občinskemu svetu, da naj produktivne zadruge na svojih sestankih ne sklepajo dogovorov radi enotnih cen življenjskim potrebščinam. V Mariboru se dosedaj navidez ni delalo nič za znižanje cen, ker to deloma ni bilo potrebno, ker so cene same padle, deloma ker tržno nadzorstvo vrši svojo dolžnost prav dobro. Posebno pri mesarjih ima beležiti lep uspeh, kar je videti iz tega, da so cene mesu v Mariboru razmeroma nižje kot v Ljubljani in Zagrebu. Župan omenja, da bi draginjski odsek ali aprovizacija lahko slabo vplivali na protidraginjsko delo. Po daljši debati se pooblasti odsek za tržno nadzorstvo, da postopa po zgledu Celja, Ljubljane in Zagreba. — Za drugi odsek poročila občinski svetnik Stabej. Rekapitulira vprašanje podpor mestnim ubožcem, ki se je že ponovno obravnavalo na sejah občinskega sveta, pa ni bilo nikoli dovolj jasno. Mestna občina preskrbuje skupaj 337 ubožcev, od teh navadnih 314, mestnih nadarbenecv 13, hiralcev 10. Zneski, ki so jih prejemale navadni ubožci do sedaj, so bili različni, največ pod 13 Din mesečno, le malo jih je dobival več. Na predlog referenta je občinski svet za to proračunsko leto sklenil zvišati vsem navadnim ubožcem mesečno podporo na 50 Din, za nadalje pa se bo uredilo to vprašanje s prihodnjim proračunom. Za ljudsko kuhinjo je izdala v prvem polletju 1925 mestna občina 112.000 Din, bilo je v tem polletju izdanih nad 50.000 obedov po 2 Din, med temi 25.000 obedov mestnim ubožcem, deloma brezposelnim brezplačno. Ker kaže gospodarstvo v ljudski kuhinji zelo dober uspeh, sklene občinski svet zboljšati hrano tako, da se da k vsakemu obedu še 20 gramov kruha in sicer tudi onim, ki obed plačujejo. Mestnim ubožcem v oskrbnišnici se zboljša hrana tudi s tem, da dobe vsak dan meso. Pri tej priliki so socialisti lahko videli, da narodni blok dobro izvaja socialno-politič-

ni program, ki ga oni tekom treh let svojega gospodarstva niti v tako malih stvarih niso znali izvajati. Da bi sedaj ovirali delo in bi našli kak kamen spotike, »nadzirajo« posebno radi po socialistu Bahunu socialne naprave mestne občine, kakor je n. pr. ljudska kuhinja in oskrbnišnica, pri tem pa se ne omejujejo le na svoje dolžnosti in pravice, ampak ne da bi bili v to pooblašteni, dajejo vodjem takih naprav svoje ukaze in naloge ter se vedejo, kakor da bi bili gospodarji.

Ravno radi nekega takega slučaja je nastala na občinski seji velika burja, ki so jo izzvali socialisti, ko je omenil župan, da se občinski svetniki sicer morajo brigati za take naprave, da pa nimajo nobene pravice dajati kakih ukazov, ker jih lahko drugače dotični predstojnik odstrani. Pri tej priliki so socialisti zagnali velik krik, v katerega se je vmešavala po nepotrebnem in pristransko tudi galerija. Občinski svet je sklenil dati invalidski organizaciji brezplačno prostore na rotovškem trgu št. 6 zraven knjigovodstva, mesto dosedanjih prostorov, ki se prirede za socialno-politični urad. — Za finančni odsek je poročal dr. Jerovšek. Najvažnejši je predlog, da seveda mestna občina dve novi trinadstropni hiši. V hiši v Franciškanski ulici bi imelo svoje prostore električno podjetje in začasno tudi stavbni urad. Razen tega bi bilo v tej hiši tudi šest stanovanj. Z zidavo te hiše se začne takoj. Stroške bo pokrila mestna občina iz dohodkov električnega podjetja, najemnin za vojašnice in iz tovarnice. Druga hiša bi se začela graditi takoj pomladi, če se za odpravo stanovanjske krize ne najde kak drug izhod. Občinski svet je predlog po krajši debati odobril. Pri avto-družbi se občina ne udeleži kot delničarka. Sklene se trg odpreti za svobodno prodajo vsem. S tem se bodo cene živilom zopet znižale, ker bo trg z živili za nakup in prodajo vsem prost.

V tajni seji se je obravnavala dogovor s Falo radi cen električnemu toku in je bilo sprejetih v mestno zvezo več tujcev. Nadalje so bili na lasno prošnje upokojeni: stavbni nadsvetnik Beumel, mestni fizik dr. Leonhardt, mestni blagajnik Kropsch (z naslovom računski svetnik).

Seja je trajala do 9. ure. Prihodnja seja se bo vršila šele v drugi polovici septembra, da bodo imeli tudi gospodje občinski svetniki malo počitka, posebno da si bodo socialisti opomogli in si zbrali novih moči za nastope proti narodnemu bloku, ki pa jim s svojim smotrenim delom izbija od seje do seje najmočnejša orožja iz rok.

* * *

Himen. V četrtek se poroči v tukajšnji stolnici magistratna uradnica Josipina Bajcerojeva z Milanom Zagorskim, uradnikom pri »Elinu« v Ljubljani. — Poročili so se: Kosem Ferdinand, železničar, z gđ. Elizabeto Knapič, zasebno uradnico. Nadalje g. Franc Drobnič v Laškem z gđ. Terezijo Zorec, zasebnico v Mariboru.

GRITZNER in FENIKS KOLESA

in šivalni stroji edino elegantni, najtrpežnejši, zato tudi najcenejši samo pri

JOS. PETELINC-U,

poleg Prešernovega spomenika, Ljubljana.

Iz ostale Jugoslavije.

Veliki Bečkerek. V petek 31. julija t. l. je utonil v Begeju (Aleksandrovem prekopu) Anton Sek iz Sv. Mihela pri Ormožu. Tega dne zjutraj je prišel nazaj z doma, da nastopi drugi dan službo pri železnici in želez. godbi. Popoldne se je šel kopat s tovariši od godbe 39. pešpolka, kjer je dosedaj služil. Prišel je med dva velika vozeča vlačica. Truplo se je našlo šele v nedeljo zjutraj. Popoldne je bil pokopan na tukajšnjem katoliškem pokopališču. K večernemu počitku ga je spremljalo mnogo ljudi in vojaška godba, nadomestujoč njegove ljudi iz Slovenije. Vsi smo ga poznali kot mirnega, solidnega, slovenskega fanta. — Pokoj njegovi duši!

Aretacija poštnega defraudanta. Belgrajska policija je aretirala, kot poročajo varnostne oblasti, nevarnega in skrajno predrznega poštnega defraudanta, bivšega sprevodnika poštna ambulanca Petra Radosavljeviča. Mož je po neveril tekom službovanja večje vsote denarja, nazadnje 36.000 Din, nakar je pobegnil. Živei je dalje časa v nekem kopališču, kjer se je izborna zabaval. Ko mu je pošel denar in je mož mislil, da so že pozabili nanj, se je vrnil zopet v Belgrad. Toda neki detektiv je mož spoznal po sliki in ga je aretirat. Sedaj se začne za poverjalca manj prijetno življenje.

Strupene kače so se pojavile v velikem številu v Hercegovini. Opikale so že mnoge živine, da je poginila. Tudi več oseb je že umrlo vsled pika.

Na lovu za dotami. V Srbiji so si poiskali razni pustolovci nov vir dohodkov brez dela. Začeli so namreč zahajati na kmete kjer so se seznanjali z raznimi uglednimi posestniki. Na račun teh znanj so se začeli žegniti pri premožnih kmečkih hišah. Računali pa niso na neveste, ampak na denar. V Srbiji je namreč navada, da izplačajo ženinom polovico dote na dan »proševine«, t. j. na dan, ko ženin zaprosi roko neveste, drugo polovico pa na dan poroke. Ženini so se vedno zadovoljili s polovico dote in jo nato odkurili

Na številne tozadevne ovadbe je odgovorila policija, da oškodovanim kmetom ne more pomagati, ker pod napačnim imenom poslušajo »ženinov« ne pozna.

Nov hrvatski nacionalistični list. V ponedeljek je izšla v Zagrebu 1. številka tednika »Mladohrvatski pokret«. Kakor je videti, je glasilo mlade struje frankovcev, izjavlja pa, da je izvenstrankarski. Nastopa proti Radiću in pravi, da je demagog Radić — ki »ni veroval v to, kar je narodu govoril, ne v narod, katerega mu je govoril« — zakrivil, da je ob tisočletnici kraljevstva hrvatski narod doživel polom svoje dosedanje politike. — »Mladohrvatski pokret« stoji na brezkompromisnem stališču, da je hrvatski narod posebna narodna enotica, »zahteva... pravico samoodločbe hrvatskega naroda«, hoče »nacionalizirati vse hrvatsko narodno življenje, pa naj se javlja v socialnem, gospodarskem ali kulturnem oziru«. V prvi številki sodelujejo dr. Ante Pavelić, dr. Mile Budak, dr. M. Rašica in dr. Milan Dečak.

Kolesa J. Gorec

Vsi DELI, OPREMA in PNEVMATIKA na zalogi!

Iz Primorske.

Glede uboja na Libušnjem smo od dobro poučene strani prejeli sledeče poročilo: V štev. 67. Vašega cenj. lista ste prinesli med novicami iz Primorske notico »Uboj na Libušnjem« — bili pa ste napačno informirani in ker se prebivalstvo tukajšnje duhovnije po tej notici čuti žaljeno, me je prosilo, da vam pošljem resnične podatke. Evo jih: Zadeva se ni godila na Libušnjem, ampak na Kamnem, ki je samostojna duhovinja in ki po smrti pokojnega Janeza Ev. Jarca, ki je umrl letos meseca majnika, nima lastnega duhovnika, ampak jo upravlja dekanjska duhovščina iz Tolmina. Tudi ni bil Anton Jug, oziroma, kakor vi poročate, stari Cimprič, zaklan, ampak stvar se je dogodila tako-le: Ludovik Cimprič (Kokljev iz Kamna), 40letni fant, je bil 24. pr. m. popoldne nekoliko vinjen; njegov stric, 72letni Anton Jug (Gošperčev stric iz Kamna), ga je pričel vsled tega kregati, ker je imel sploh navado, da je vsakega, ki mu ni bil po volji, okregal; nečak pa mu je odgovarjal in pričela sta se pripraviti in pretepati. Najprej je nečak strica tepel z »žokom« (posebna vrsta domačih šlap), potem pa ga je najbrže tudi močno udaril s pestjo. Po končanem pretepu — ločili so jih pričujoči — je šel stari stric po krompir, nato pa se je vlegel na skladovnico desk pred hišo; nenadoma pa se je nezavesten zvalil z desk na tla in obležal — in njegov drugi nečak Jožef Melinc ga je dobil tam ležati, ko se je zvečer okrog 8. ure vrnil s senožeti. Ljudje so hitro nezavesnega strica spravili v hišo in ga na razne načine spravljali k zavesti, nečak Jožef Melinc pa je hitel v Libušnje po duhovnika, ker v Tolmin je predalet. Okrog 9. ure je bil dejan stari stric v sv. olje in okrog polnoči je umrl, ne da bi se bil zavedel; ob 3. uri ponoči pa so že karabinjerji odpeljali zločinca Ludovika Cimpriča v zapor. Sodna komisija je konstatirala, da je bil stari stric močno udarjen na levo sence, ker je bila pod kožo podpluta kri in da je umrl radi omeščanja možgan. Toliko resnici na ljubo. Zopet sad nezmernega uživanja alkohola, katero se je tako zelo razširilo po vojni po naših krajih: eden mrtev, drugi v ječi; o ta alkohol, koliko nesreč je že napravil po vojni v teh poprej tako mirnih krajih, in če ljudje ne odpro oči — koliko jih bo še — ne bo dolgo in pričel bo gospodarje in cele družine metati iz lastnih hiš, iz katerih jih ni mogla vreči ne lakota ne vojska!

Smrtna kosa. V Nabrežini je umrl 65letni kolarski mojster Jernej Novak, doma iz Kostanjevice na Krasu.

Dopisi.

Iz Hotiča. Ze dva dopisnika v »Jutru«, ki sta si pa drugače nasprotnika, sta napovedala, da se nahajamo pred durmi novih občinskih volitev, ki se bodo vršile 30. t. m. Prvi hvali delovanje starega odbora, medtem ko drugi čez vse delo zabavlja in delovanje odbora stavlja v najslabšo luč. Naj je kot tak pravzaprav v občini oblašil in vedril. On da nosi glavno odgovornost za eventualni polom pri naši občini tajnik Rigler, vnet pristaš SDS, ki je kot tak pravzaprav v občini oblašil in vedril. On je vodil kot tajnik vse občinske seje ter tudi povsod imel odločujočo besedo. Župan Pavliha pač ni bil kos županstvu mestu, vled česar je bil de facto župan hotičski tajnik Rigler, na katerega pade vsa odgovornost, če se v občini ni gospodarilo, kakor je treba. Zato je čisto na napačni naslov drugi dopisnik naslovil Storiho o totenkamri in pogrebu, kajti 30. avgusta bo hotičski volivci nesli v totenkamro in k pogrebu demokratski režim v občini in njihovo avanturo v Gradcu. Nerazumljivo nam pa je, zakaj se je g. velikemu županu tik pred voljnimi volitvami tako mudilo, da je razpustil občinski odbor. Če se je res zgodila kakšna nepravilnost v poslovanju, katero je baje zagrešil župan, potem vendar ni šlo za tako razpustitev celotnega odbora, ampak samo one osebe, katere so to nepravilnost zakrile, teh dolžnostih razrešiti. Saj menda za notranje poslovanje županstva ni sodgovornih ostalih 16 odbornikov. V kolikor je pa nam znana zadeva, občina ne trpi nobene škode, ter bi v normalnih časih bilo zadostno, da se, če je res kaj zagrešil, razreši župan in tajnik, ki je sodegovoren, ne pa kar celi odbor. Z razpustom je velik župan storil samostojnim demokratom le slabo uslugo, ker je z upostavitvijo novega gerentskega sveta le dokazano, da je ta svet imenoval litijski samostojni-demokratski generalštab. Pa o tem in še o marsičem drugem iz naše občine prihodil še več.

Sodražica. Okrožna orlovska prireditelj je v nedeljo v Sodražici klub nagajivemu vremenu prav častno kontala. Udeležili so se vsi sosedi in odseki in trojica telovadcev z Viša. Sv. maša je bila na prostem. Opravi jo je s primernim govorom ustanovitelj sodraškega Orla g. župnik Traven. Po službi božji so se udeleženci s konjenico in kolesarji na čelu ob krepkih zvokih godbe podali na telovadišče, ki je bilo prav lepo okraшено z mlaži in oskrbljeno s paviljoni. Slavnostni govor je imel gospod profesor Dolenc, ki je v krasnih besedah pripočel Orliom in zbranemu občinstvu ljubezen, vernost in delavnost. Seveda ni manjkalo še raznih drugih pozdravov. Po popoldanski službi božji je bil nastop s prostimi vajami in telovadbo na orodju, katero je mnogobrojna množica gledalcev z zadovoljstvom in odobravanjem spremljala. Da je cel dan vladalo tako izvrstno razpoloženje, je veliko pripomogla vrla godba iz Nove Stifite, ki je prav pridno in prav dobro vršila svojo nalogo. V čast bodi povedano, da so sodraški župljani pri pripravi in med prireditvijo domače Orle prav vro podpirali in v vsakem oziru kazali svoje simpatije. Sodraški odsek je s prvo večjo prireditvijo lahko zadovoljen.

Krška dolina. O senuški cesti smo že pisali in smo obljubili, da bomo še. Sivar je takale: Cesta je res v zelo slabem stanju, toda je samo lokalnega pomena. Cesta, ki veže Leskovec s Senušami in Ardrom, leži v podnožju vinogradov. Teh vinogradov gospodarijo prebivalci večinoma v občini Krško, deloma tudi v občini Raka, a kakih deset jih je iz občine Cerklje. Pred dobrim dvema letoma sa napredni občinski odborniki v Krškem, podpirani od zaprednega tedanjega raškega župana kar lepo sklenili dogovor, da se stroški razdeli na te tri občine. Zadeva je prišla pred občinske odbore. Krški je sprejel, ker bi bili na ta način na dobrih, raški se je pomisljal vsled previsoke obremenitve, a cerkljanski se je postavil na stališče: Kdor rabi, naj gradi oziroma popravlja. — Raški župan je bil vsled pomisljanja raškega občinskega odbora tako nevoljen, da je dne 14. maja 1923 pod štev. 790 napisal in odposlal na pristojno instanco dobesedno to-le: »Ako bi občinski odbor vztrajal vedno na odklonilnem stališču, se prosti, da pokrajinska uprava prisili k temu odnosno sama določi gotovi znesek ali pa razpusti tukajšnji občinski odbor.« — Zanimivo pa je še to-le: Isto leto se je v občini Raka, t. j. na Zameškem, gradil nov most čez Krko. Gradili so ga vaščani na lastne stroške. Pa ni ta most samo lokalnega pomena. Župan, ki se je za ceto, ki pelje skozi njegovo rojstno vas in bivališče, tako potoval, da je bil pripravljen žrtvovati avtonomno zastopstvo, se pa za most na Zameškem ni kar nič zanimal. Ali ni to čudno? — In še nekaj: Cerkljanski župan ni hotel, ko se je 1. 1922. v Cerkljah čez Krko gradil nov most, ki je silno uporabljan, pomagati privatnemu odboru, ki je most gradil, da bi le-ta mogel dobiti podporo. Priskočila je na pomoč občina Sv. Križ, za kar ji moramo biti hvaležni. Tako torej v domači občini v prid tri četrtine občine ni hotel pomagati, a na breme 95 odstotkov občanarjev je podpisal za senuško ceto. Tako zabrede, kdor noče s svojo glavo misliti in kdor se druži z naprednjaki, ki poznajo le sebe. — Cerkljanski občinski odbor je v ožgled temu sklenil: Kdor je nepoboljšten zagrešil plačevanje, ta naj pa plača! — Poudarimo še enkrat: Senuška cesta je potrebna poprave! Plačajo naj pa interese, kot so interesente morali plačati most v Cerkljah in Zameškem.

Orehovica pri Sent Jerneju. Malokomu je naš tih dolenski kraj znan. Kvečjemu romarjem, ki romajo vsako leto bodisi k Mariji Pomočnici in Sv. Roku na vinorodni Tolsti vrh, bodisi k vedno bolj obiskovanemu Novemu Lurdu — tistim namreč, ki prihajajo od novomeške strani in dajejo prednost pešpoti skozi naše zanimive podgorjske kraje. Prihajemo dejstvo, da leži Orehovica s svojimi 15 vasi in jako romantičnem kraju. V idiličnih dolinah se razprostirajo naše čedne vasice, komaj po četrte ure druga od druge oddaljene in vse v senci bujno rastočega sadnega drevja. Vmes rodovitna polja, logi in livade z žuborečimi potočki — nad poljem vinske gorice — nad vsem pa nepregledno gozdovje Gorjancev, koder mestoma ni še pela sekira od stvarjenja sveta — pravi pravcati pragozd! Zaradi millega podnebja bi bil ta kraj tudi zelo pripraven za kakšno zdravilišče. Lepoto našega kraja so vedeli ceniti že imenitniki v starih časih; o tem pričajo mnoge številni tukajšnji gradovi. Tako se nahaja v Tolstem vrhu obsežen Ručev grad, kjer je bil v dobri tlače seduše kmetijske sodelje; malo oddaljen od njega je grad Vrhovo (sedanji lastnik dr. Schöppel). Nad vasjo Cerov log je v gozdnem zatletju Langorjev grad, ki je zgodovinsko zanimiv radi obiskov našega peva prava Franceta Pročerna, ki je nudi les k svojemu prijatelju Matiju Smetu na oddih in sladko vince pit... Na posebno lepem prostoru, popolnoma skrit v kotlini gorjanskega vznožja pa se nahaja naselbina francoskih Kartuzijancev. Vsako nedeljo in praznik je v prijazni samostanski kapelici tina sv. maša, ki je vsem dostopna; ob 10. popoldne pa se vrši v obeščeni in krasni samostanski cerkvi velika sv. maša. Dostop je dovoljen tudi svatnemu ljudstvu moškega spola. Iskrena pobožnost teh svetih mož deluje s čudovito silo na posvetnega udeleženca, ki začuti sam brepenenje po tem blaženem božjem miru in se vidno poboljša vrača nazaj med nečimurnosti poln vsakdanji svet... — Kako pa so gospodarske razmere pri nas? Skoro bolje, da molčimo! Lahko bi bile sijajne, ako bi imeli boljše gospodarje pri vladi. Tako pa pri vsem prirodnem bogastvu našega kraja, pri vsem obilnem pridelku naših polj in vinogradov — životarimo. Kajti brez ugodne železniške zveze smo kakor odrezani od sveta in dobro izhajajo le nekateri prekupčevalci in spekulanti. Ako bi država investirala za že davno projektirano, tolikokrat obljubljeno in res »vse potrebno železniško progo Novomesto-Brezice kakke milijone, bi taka investicija državi tudi nekake nesla in bilo bi pomagano tudi nam kmetom, malim obrtnikom in delavcem, ki sedaj takorek ob polni siledi gladujemo. Pa to je ravno politika in namen sedanjega režima. Vprašanje je le, kako dolgo bo to držalo... Tisti, ki so se že trilekrat dali za nos poganjati od Puclja in drugih centralističnih pridigarjev, so postali tudi pri nas pozorni in — potrebne so samo še ene volitve...

Veliko Mraševo, okraj Krško. Odbor za gradbo nove cerkve prireditelj na Veliki Smaren ob 3. pop. na vrtu g. Sintiča v Mraševem veliko tombolo. Glavni dobitnik je konj. Drugi večji dobitnik pa so: ena telica, eno svinčje, dva voza drv itd. Dobitke tombole se porabi za dozdavno cerkve. Vrednost dobitkov znaša nad 30.000 Din. Na prireditvi sodeluje godba in pevski zbori. Prosimo okoliška društva, da na ta dan ne prireajo svojih prireditev.

Slovenci v Franciji.

V Lens-Liévinu, dne 20. 7. 1925.

Tukajšnji Slovenci smo imeli dne 7. junija v Lens-Liévinu lepo slavnost. Obiskala sta nas iz Ljubljane slovenska misijonarja č. g. And. Tumej in pa L. Šavelj. Mudila sta se skoro po vseh krajih, kjer se nahaja kaj Slovencev. Najprvo sta obiskala Slovence v Al-

zaciji-Lotaringiji, potem sta se pa pripeljala v Bruay, tudi v Pas de Calais, drugi pa je ostal med Slovenci v Lens, cité 11. Imeli smo tukaj en teden vsak dan sv. mašo za Slovence, v nedeljo potem pa skupno sv. obhajilo pri sv. maši, pri kateri je pel slovenski pevski zbor. Bila je tudi večkrat slovenska pridiga. V nedeljo popoldne smo se pa zbrali v društveni dvorani, kjer sta imela č. g. misijonarja lep poslovilni govor, nakar smo se dali vsi Slovenci tukaj slikati kot spomin na prvi sveti misijon med Slovenci v Franciji. Zahvaljujemo se tukaj č. g. misijonarjema za ves trud in obisk!

Zahvaljujemo se pa tudi iskreno našemu prevzvišenemu ljubljanskemu knezoškofu, ker je našo prošnjo radevoljno uslišal in upamo, da nas bo sedaj večkrat obiskal kak slovenski duhovnik.

Sploh je potrebno ne le samo iz verskega, ampak tudi iz narodnega ozira, da se nastani v provinciji Pas de Calais stalno eden ali dva duhovnika za Slovence. Zato apeliramo tudi na Jugoslovanski klub, da bi podpiral pri merodajni oblasti to prošnjo.

Tukajšnja premogokopna družba je obljubila nam Slovincem tudi društveno dvorano. Dne 5. julija smo imeli slov. gledališko predstavo. Igrali smo »Sinovo maščevanje«, potem razne deklamacije in pa kuplete. Med igro se je podarila tukajšnemu častnemu predsedniku društva, g. župniku C. Cartonu, slika, kot smo se dali slikati ob koncu svetega misijona. Drugo sliko pa smo podarili gospe Oberlé, katera je tudi že mnogokrat pokazala tople simpatije do tukajšnjih Slovencev. Globoko glnjena sta bila tako g. župnik Carton kakor gospa Oberlé, ko so jima slovenske deklacije s francosko deklamacijo podarile omenjene slike. Prisrčno sta se zahvalila v francoskem jeziku.

Veselica je bila prav dobro obiskana in smo se vrnili z zadovoljnim srcem domov z upanjem, da zopet kmalu priredimo tako slovensko slavnost.

Odbor društva sv. Barbare
v Lens-Liévinu.

Učiteljski vestnik.

Neverjetno pa resnično! Neki že 28 let definitivni učitelj-voditelj je po več kot 30 službenih letih postal vsled površnega uradovanja začasni učitelj in upravitelj. In posledice! Sedaj nimajo nikjer domovinske pravice ne on in ne njegovi otroci. Kakšne posledice bi bile, če bi nenadoma umrl! Žena bi ne dobila pokojnine in otroci ne preskrbnine, ki jim gre po zakonu le tedaj, ako je bil oče definitiven. Pa tudi sam, kakšen revež bi bil, če bi moral vsled kakšne nesreče v polki, pa bi ne dobil pokojnine vključno tolikim službenim letom! Kako naj označimo tako uradovanje?! Pa menda vendar ne, da bi tu zadaj tičal kak grd namen? Vključno vsem slabim izkušnjam, ki smo jih doživeli pod tem strašnim režimom, si kaj takega le ne moremo misliti.

Sei mariborske prosvetne uprave je le mož! Čuli smo, da se je zelo brigal, da so se nekatere krivice, prizadejane tamkajšnjemu učitelstvu še pred novo vlado, popravile, a dve hoče na vsak način še popraviti in potem odločno braniti učiteljske pravice ne oziiraje se na levo ali desno. Pred pravičnim šefom klubov dol! Kaj pa v ljubljanski oblasti? Tu pa je potrebna zamenjava šefa in nekaterih njegovih adlatov, ki se vsi skupaj vključno s plašni učiteljski zahtevi le ne morejo povspeti do tolike višine.

V ilustracijo razmer in karakterizacijo samostojno-demokratskega režima in vseh njegovih eksponentov objavljam: »Veliki župan ljublj. oblasti P. št. 9210. Ljubljana, dne 15. julija 1925. Okrajnemu glavarstvu za ljubljansko okolico v Ljubljani. Bivši upravitelj na Viču gosp. Ivan Štrukelj; je bil premeščen dne 21. januarja 1925 in bivši začasni upravitelj v Mostah gosp. Julij Slapšak tudi dne 21. januarja. Po zakonu bi moralo biti stanovanje šolskega upravitelja na teh zavodih mesec dni po premeščitvi tudi izpraznjeno. Z ozirom na težke stanovanjske nepravilnosti sem šel v tem pogledu do skrajne meje in dovolil vzlic mnogim pritožbam, da sta omenjena dva gospoda življala brez zadržkov stanovanje do sedaj. Ker se približa novo šolsko leto, zahtevam brezpogojno, da sta omenjeni naradni stanovanj na Viču in v Mostah do 15. avgusta t. l. izpraznjeni. Gosp. Slapšak in gosp. Štrukelj naj se v lastnem interesu kot deložnancu pobrigata, da dobi vsakdo svoje stanovanje. Ker imata novoimenovana upravitelja gosp. Kosce in gospod Golob pravico do naravnega stanovanja, odredim uradno ocenitev vrednosti obeh stanovanj in v tej višini plačata g. Slapšak in g. Štrukelj kot stanarinsko odškodnino obema oškodovanima novoimenovanima upraviteljima in sicer od 1. maja t. l. Veliki župan: zanj Kremenšek s. r. — »Štev. 7591. Županstvu občine Vič na znanje z naročilom, da obvesti prizadetega in eventualno prisilnim potom izprazni stanovanje do predpisane roka. Nadalje naj županstvo oceni vrednost stanovanja in mi o izvršitvi poročaj do 16. avgusta 1925. l. V Ljubljani, dne 29. julija 1925. Okrajni glavar za okolico Ferjancič l. r. — »Št. 1787-25. Gospod Ivan Štrukelj, bivši šolski upravitelj na Viču. V vednost z naročilom, da v smislu gornjega odloka izpraznite stanovanje do 15. avgusta t. l., ker bi v nasprotnem slučaju bilo županstvo primorano izprazniti stanovanja prisilnim potom izvršiti. Županstvo občine Vič,

dne 1. avgusta 1925. Župan: Petrovič l. r. — Na to smo se informirali in ugotavljamo: 1. G. Štrukelj in g. Slapšak sta bila premeščena brez vsakega stvarnega razloga. Kot upravitelja sta imela pravico do brezplačnega naravnega stanovanja. S premeščitvijo pa nista samo degradirana, ampak vrhutega še materijelno zelo oškodovana, ker bosta morala odsej, ko dobita stanovanje, isto drago plačevati. 2. Način, kako se ju meče na ceto, izgleda, kakor da bi oni uradniki ali učitelji, ki ne trobijo v samostojno-demokratski rog, ne imeli vključno jasnemu besedilu stanovanjskega zakona — zaščite. In vendar čl. 17. dovolj jasno govori: »Stanovanje premeščence državnega uradnika ali uslužbenca se ne smatra za izpraznjeno tako dolgo, dokler v njem stanuje njegova družina, to je dokler dotični uradnik ali uslužbenec ne dobi stanovanja tam, kamor je premeščen.« Isto trdi pravilnik k stanovanjskemu zakonu. 3. Janko Golob je prevzel službene posle na Viču dne 15. julija t. l., a Štrukelj naj mu plača stanarinsko odškodnino od 1. maja. 4. Socijalno stališče Slapškovo in Štrukljevo se ne da niti primerjati s Kosčevim, ki ima zelo mašno družino, Janko Golob pa je še samec, ki bi lahko izhajal z eno sobo vsaj toliko časa, da bi sodišče nakazalo Štruklju primerno stanovanje. Kako se bode zadeva dalje razvila, se bomo informirali in poročali.

Slovenskim pravnikom!

Vabilo na kongres pravnikov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Letošnja ob enem prva glavna skupščina Kongresa pravnikov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev se bo vršila v dne 18. do 21. septembra v Beogradu. Stalni odbor Kongresa pravnikov je odločil, da se prve tri dni kongresa pravnikov razpravlja o naslednjih predmetih:

1. »Ali in kako naj se uvede sodelovanje laičnega elementa v kazensko pravosodstvo?« Referent g. dr. Boža Marković, vseučil. profesor v Beogradu, koreferenta g. dr. Metod Dolenc, vseučilski profesor v Ljubljani in g. dr. Stanko Frank, vseučilski prof. v Zagrebu.

2. »Ali je v civilni pravdi dopustiti neomejeni dokaz s pričami?« Referent g. dr. Dragutin Arandjelović, vseučilski profesor v Beogradu, koreferenta g. dr. Srećko Zuglia, vseuč. profesor v Zagrebu, in g. dr. Vladimir Golja, doželnosodni svetnik v Ljubljani.

3. »Rodbinske zadruge«. Referent g. dr. S. Tončič, svetnik banskega stola v Zagrebu, koreferenta g. Mihajlo Jovanović, predsednik kasacijskega sodišča v Beogradu, in g. dr. Fr. Goršič, oddelni načelnik v Ljubljani.

4. »Ali je izenačiti dedne pravice moških in ženskih potomcev?« Referent g. dr. Stanko Lapajne, vseučilski profesor v Ljubljani; koreferenta se bosta imenovala pozneje.

Cetrti dan kongresa je namenjen za izlet v Arandjelovac (preko Mladenovca in povratek preko Valjeva). — Pripravljalni odbor bo ukrenil vse potrebno, da se dovolijo udeležnikom kongresa čim večja olajšanja. Izposlovala se bo četrtinska cena po železnici, za moške udeležence skupna prenočišča v Beogradu, po možnosti brezplačna. Treba je, da so tudi slovenski pravniki na kongresu častno zastopani in zato vabimo vse, da se takoj prijavijo tajniku društva »Pravniku«, g. dr. Rud. Sajovicu, okrajnemu sodniku v Ljubljani. Prijaviti se je do 20. avgusta, in sicer pisмено. S prijavo je plačati ob enem članarino za kongres, ki je za javne uradnike in vse pravne pripravnike 60 Din, za vse ostale 120 Din. Kdor se namerava udeležiti kongresa s soprogo, naj to tudi naznani, ravno tako, kdor želi stanovati v hotelu ali privatnem stanovanju. Stalni odbor bo izposloval pri osrednji vladi, da se državnim uradnikom dnevi odsotnosti zaradi kongresa ne bodo vštevati v pristojni jim odmor. — Odbor društva »Pravnikov«.

Ostra kritika

Istoletnih matur v Srbiji.

Dr. Ivan Djaia, profesor prirodnih ved na belgrajskem vseučilišču, je priobčil v belgrajski »Politiki« (30. jun. 1925, št. 6170) ostro kritiko o letošnjih zrelostnih izpitih na srbskih šolah. Bil je odposlanec ministrstva prosvete. Pričel se je, pravi, da je bil »letošnji zrelostni izpit slabši nego kdaj poprej«, in »to je vtis tudi drugih kolegov z univerze«, ki so bili kakor on min. odposlanci v raznih krajih Srbije. »Pripovedujejo se neverjetne stvari o umski nezrelosti kandidatov«, a z umsko se čisto drži tudi še »moralna, ker prevara je že v navadi pri izpitu, kd odpira vrata višjim naukom«. Kandidatje se ponoči s pomočjo šolskih slug prikradejo v ravnateljske pisarne ter si »zabeležujejo vprašanja, katera bodo drugo jutro potegnili.« »Od pisave pa do sloga, vse razodeva velika umsko in kulturno zaostalost naših maturantov, kar povzroča skrb vsakomur, kdor se vpraša, kakšna umska bodočnost nas čaka.«

Profesor nato primerja resnobo ruskih matur ter srbskih v istem mestu naše države, kjer je bil odposlanec. »Za kolikor stoje ruske mature višje, in na zavidanja vredni višini, za toliko stoja naša nižje, na bedni nižini. Primerjanje je nemogoče.« V zvezi s tem žalostnim dejstvom izreka poročevalec to-le uničujočo sodbo o srednji šoli v Srbiji.

»Naša srednja šola je zasmeševanje (ruglo) prave šole. Naša srednja šola je — šola

brez profesorjev. So nižje srednje šole, ki imajo vsakega skupaj profesorja. Ostali, ki uče, so kar hočete. Pa še na veliki gimnaziji v Pančevu ni bolje: en izprašan profesor med izprašujočimi člani pri maturi! Naši dijaki ne delajo. V šolo hodijo kot — amaterji. Od leta do leta manj se zahteva od njih, in oni tudi od leta do leta manj dajejo. Časih se je zahteval vzprejemni izpit za prvi razred ter izpit koncem vsakega leta; zdaj so ti izpiti ukinjeni. Časih je dijak zaradi ene dvojke pri pisni maturi padel za eno leto; pred nedavnim časom pa je minister prosvete izdal naredbi, da dvojka pomeni »prilicno« (in torej ni nič hudega). Človek bi si skoro mislil, da našo prosvetno reformo diktrirajo dijaki dvojkarji... — V teku enega šolskega leta se v istem razredu po večkrat menja učitelji: Prestavljajo jih telegrafično, nastavlja jo jih za predmete, ki jih niso nikoli učili. Z vseučiliško diplomijo prihajajo taki, ki so absolutno nesposobni za delo v srednji šoli. Dijake naloge napačno popravljajo, pedagoškega zmisla nimajo prav nič. »In učna snov! Pri mali maturi se zahteva, naj dijak pripoveduje vsebino nar. pesmi, n. pr. kako je Kraljevič Marko pil, in ko se je napil... Kemije v naših gimnazijah ni, ker tisto, kar v 4. gimn. razredu predavajo učitelji, ki se niso nikdar kemije učili, je potrata časa, ne pa kemija.« »Kemija se poučuje eno leto, zemljepis pa osem!... Ukinjeno je lepopisje, a grda pisava je pri nas čast; ukinjeno je tudi žensko ročno delo, da ne bi bile učence preobložene, dočim je v ruski ženski gimnaziji žensko ročno delo predpisano celo še v osmem razredu, pa učence kljub temu delajo maturo z odliko.« »Nekdaj je bil proforski izpit zelo resna reč, danes je pri nas ta izpit komedija.« —

Nato zaključuje tako-le: »Treba, da z združenimi močmi odpravljamo vse, kar je nedostopno. Treba je dvigniti mero in mero v naših srednjih šolah. Za nevednost in neznanje ne sme biti izgovorov in olajšujočih okoliščin; brez resnega dela naj nima nihče obstanka v šoli. Treba je zahtevati, da dijak zna in da on govori pri izpitu, ne pa mi, izprašujoči učitelji. Do osmega razreda bi smeli pustiti samo tiste, o katerih se more pričakovati, da bodo častno naredili zrelostni izpit. Istotako je treba večje strogosti pri izpiti na vseučilišču; proforskem izpitu je treba vriniti pravi značaj t. j. potrdilo, da je kandidat nesporno sposoben za proforski poklic. Skratka: pred nami se odpira veliki problem reforme naše prosvete. Od tega zavisi naša umstvena bodočnost, naša kultura, naša moč, naša moralnost. Zločin bi bil, ako bi sedanje stanje še dalje trpelo.«

Tako srbisti vseuč. profesor v »Politiki«. Uredništvo zagrebškega »Nast. Vjesnika« leta 1925., str. 382 nsl., kjer to poročilo čitamo, pristavlja: »Ta moška beseda dela čast uglednemu piscu, je pa tudi resen memento tistim, katerim je poverjena usoda prosvete.«

Afera dr. Lukiniča.

(Govor narodnega poslanca dr. Jakoba Hodžarja v narodni skupščini dne 10. jul. 1925.)

(Dalje.)

Pojdimo dalje. Drugi razlog, zakaj da se je moral ukiniti sekvester, je ta, češ da je posestvo fideikomisarstvo imetje. Gospodje, to stoji v obrambi. Gospod dr. Lukinič pa tudi pravi, da je neizpodbitno, da je Turn-Taxis bil in je avstr. državljani, vled česar naša država nima nobene pravice do imetja kneza Turn Taksisa. Če je že pravo tako neizpodbitno vled mirovni pogodba in sile zakona, kakor to poudarja tudi gospod dr. Paleček, čemu ste potem iskali še drugo oporo — fideikomis? Saj vendar zadostuje že zakon sam.

(Minister dr. Zerjav: To je pa rest) Zakaj pa potem iščete še drugo oporo? (Ivan Vesjenjak: Prva je slaba, druga pa še slabša!) Da! Prva je slaba, druga pa še manj drži. G. dr. Lukinič pravi, da je po cesarski naredbi iz 1859. in po banski naredbi iz l. 1878, glede posestev kneza Turn-Taxis ustanovljen in izvršen fideikomis in da je za javnost vseeno, če je fideikomis vpisan v zemljiški knjigi ali ne. Gospodje, kaj pa je pravi namen fideikomisarične ustanove? Glavni namen je ta, da se dotični imetje ne more odtujiti, da lastnik ne more ž njim svobodno razpolagati. Po naših zakonih se zahteva, da se fideikomis ustanovi zakonitim potom, da se napravi inventar, da se ta inventar shrani pri sodišču in obenem, da se to imetje vpiše v zemljiško knjigo. Če se ne vpiše v zemljiško knjigo, potem gre do dotične nepremičnine iz roke v roko bona fide, ker je zemljiška knjiga javna knjiga, na katero se lahko s polnim pravom vsakdo lahko opira. Važno je, če je bilo to posestvo vpisano v zemljiško knjigo pred in od l. 1878, dalje kot fideikomis ali ne. Cela vrsta let, pol stoletja je prešlo, toda nikdar ni bilo to imetje vpisano v zemljiško knjigo kot fideikomisarično. Poleg tega imamo potrdila sodišča v Ogulinu in v Zagrebu, da se iz vpiskov v zemljiški knjigi vidi, da je knez Turn-Taxis s tem imetjem vedno svobodno razpolagal. Gospod dr. Lukinič se seveda na vse to ne ozira, ampak trdi, da je to fideikomis. S fideikomisaričnim imetjem se pa ne sme svobodno razpolagati. To je prvi in glavni namen institucije fideikomisa.

Če dobro preberete izvajanja dr. Lukiničeve obrambe, boste videli, da se daje to imetje na prostoro razpolaganje knezu Turn-Taxisu, kljub temu, da gospod dr. Lukinič pravi, da je to fideikomis. Gospod dr. Lukinič je tudi potrdil, da se je celo imetje prodalo akcijskemu društvu. Če je fideikomis, ga je treba čuvati in ohraniti njegovemu namenu, ne more in ne sme se ga pa prodati in čeprav akcijskemu društvu. (Franc Kremžar: Sedaj je fideikomis akcijsko društvo!) Najbrže.

Gospodje, oglejmo si natančno pismeno obrambo g. dr. Lukiniča na strani 36., kjer se govori o banskem razpisu. Gospod dr. Lukinič tam pravi: na osnovu raspisa Bana Kraljevine Dalmacije, Hrvatske i Slavonije od 20. novembra 1878., br. 11072 obnarodovanog u zborniku br. 30 od 1878. Če ta razpis natančno preberete, vidite, da gre tukaj čisto za nekaj drugega kot pa za fideikomis. Ta banski razpis, torej ne zakon, kakor je predpisano za ustanovitev fideikomisa, se glasi: »Njegovo carsko i kraljevsko apostolsko veličanstvo blagoizvolelo je prejšnjom odlukom od 31. ožujka 1859 za svukoliku monarhiju Austro-Ugarsku itd. ... kaj določiti? Določeno je, da se potrjujejo knežji rodbini Turn-Taxis stari hišni zakoni (družinski statuti), s katerimi si je bila ta plemiška rodbina uvedla red prvorodenstva. Ali je to fideikomis? To je samo prvo genitura. Ne gre za omejitev svobodnega razpolaganja z lastnino med živimi, marveč kvečjemu za posebno dedno nasledstvo v slučaju smrti, za predprave plemstva, naslanjajoče se na prvorodenstvo. Toda ničesar se ne govori v razpisu takega, kar bi v bistvu spadalo k fideikomisu. Da je temu res tako, opozarjam na samo obrambo gospoda dr. Lukiniča na strani 45., kjer je hotel opravičiti, zakaj je odobril prodajo imetja akcijskemu društvu. On pravi: »Prodajo sam odobrio brez obzira na fideikomis, jer je knez Albert po čl. 23. najviše konfirmacione isprave potvrdjeval ukazom avstrijskog cara od avgusta 1859 ovlašćen na ovu radnju.«

Po svetu.

Dnevnik lorda Curzona. Angleški listi poročajo, da je pisal pokojni lord Curzon, bivši podkralj Indije in eden najvplivnejših angleških politikov, skoro 15 let svoj politični dnevnik, v katerem je zabeležil vse važnejše politične dogodke in dostavil vedno tudi svoje mnenje o dogodkih in o državnikih, ki so stali sredi teh dogodkov. V svoji oporoki je prepovedal dnevnik objaviti, ker bi njegova objava postavila mnogo vplivnih angleških politikov in generalov v jako neprijetno luč.

Bivši cesar Viljem o demokraciji. V razgovoru z nekim protestantskim pastirjem se je izrazil bivši cesar Viljem o demokraciji takole: »Takozvana demokracija je smrt za vsako državo. Jaz spoštujem delavca, ki zame ni proletarec, ampak aristokrat. Temperamentu ljudstva demokracija državna oblika nikakor ne odgovarja. Ljudski interesi zahtevajo monarhijo, zlasti če drži v rokah krepak in močan vladar. Demokracija je ordinarna laž; kajti tudi v demokraciji država vlada en sam človek, namreč tisti, katerega imajo ljudje za najmočnejšo osebnost. Za naklonjenost ljudstva se nisem nikdar potoval, ki sem jo smatral za pod svojo častjo. Samo advokatski politiki, tisti smešneži, ki obračajo svoj plašč po vetru, se pulijo za ljudsko naklonjenost. Zato tudi današnje politično življenje ne pozna doslednih političnih voditeljev. Večina današnjih politikov se ne ravna in ne zasleduje velikih političnih ciljev, ampak hrepeni le po naklonjenosti ljudstva.« Od gospoda pastirja se je bivši cesar poslovil z besedami: »Zaupam v moč nemškega naroda in v nemško zvestobo. Moj narod čaka, jaz čakam tudi.«

Škof dr. Keppler zlatomašnik. Dne 2. t. m. je praznoval znameniti katoliški pisatelj dr. Keppler, škof v Rottenburgu, 50 letnico svojega mašništva. Dr. Keppler po svojih spisih ni znan in drag le katoličanom, marveč tudi protestantom in svobodomiselnim krogom. Kot najboljšo njegovo delo velja »Wanderfahrten u. Wallfahrten im Orient« (Potovanja in romanja na Vzhodu), ki je doživelo doslej nad 40.000 izdaj. Na milijone hvaležnih čitateljev je našla njegova knjiga »Mehr Freude« — Več veselja, pravtako njena sestra »Leidenschule« — Šola trpljenja. Poleg teh del je spisal škof Keppler nešteto drugih znanstvenih in vzgojnih knjig in spisov, ki se vsi odlikujejo po visokem idealizmu in obenem globokem poznavanju življenja. Kljub obsežnemu pisateljskemu delu pa je škof z neprikrajšano verno skrbel za svojo škofijo kot višji pastir in tekem 27 let, odkar je škof v Würtembergu, sezidal nič manj nego 80 cerkva. Zlele je v Rottenburgu zgraditi tudi novo stolnico ter je že kupil stavbišče in dal izdelati načrte, a spričo težavnih vojni in povojnih prilik je moral zgradbo odložiti. — Škof dr. Keppler se je rodil l. 1852. v Schwäbisch-Gmündu kot sin sodnega notarja. Imel je posebno vzorno mater, ki je spremljala njega in njegovega brata, ko sta odšla na visoko šolo v Tübingen, in ostala ves čas z njima. Oba sinova sta postala duhovnika (brat dr. Kepplerja je umrl kot mestni župnik v Freudenstadtu), a dve hčerki sta odšli v samostan. — Škof dr. Keppler si je pridobil v naši dobi velikih duševnih prevratov za katoliško stvar izredno odločilnih zaslug.

PLAVANJE ČEZ KANAL.

kanal, brez druge označbe, imenujemo morskno cesto med Anglijo in Francijo, na najožji točki med Calais in Dover v zračni črti 34 km široko. Za dobrega plavca bi 34 km

ne bilo nič posebnega; težkoče dela nemirno morje in predvsem kipenje ob obali. Kajti priti moraš sam ven iz vode; in čeprav si Kanal preplaval, pa ne moreš ven, to nič ne velja.

Preplavati Kanal! To so bile že od nekdaj sanje vseh plavčev. Prvi, ki se mu je poskus posrečil, je bil znani kapitan Webb. Po dolgem treniranju in večkratnih neuspehih je dosegel svoj cilj leta 1875; plaval je od Dovera do Calais, spremljan od čolna, iz katerega so ga krepčali; porabil je 21 ur in 45 minut, preplaval je 63 km, tako ga je morje zaneslo. Angleži so ga slavili kot narodnega junaka in so mu zbrali narodni dar 1400 funtov. V Calais so mu postavili spomenik.

Nešteti so bili oni, ko so Webbov poskus ponovili, a dolgo dolgo se ni nobenemu posrečil. Eden najbolj žilavih in najbolj vztrajnih je bil Holbein, ki je gotovo tridesetkrat poskusil, vselej brez uspeha. L. 1901. se je približal obali na 9 km, pa ga je izmučenost prisilila, da je odnehal. L. 1902. je bil v vodi že 23 ur, samo 900 metrov še od obale proč, pa je pastopila oseka in ni mogel ven.

Šele 36 let po Webbu, avgusta 1911, je Anglež Burgess po šestnajstih brezuspešnih poskusih dosegel zaželjeni cilj. Ob petih zjutraj je stopil pri Doveru v Kanal, spremljal ga je motorni čoln z zdravnikom in prijatelji. Burgess je plaval brez napora, v stranskem tempu, natančno 24 zamahov na minuto. Ko mu je postalo slabo in je hotel odnehati, so prijatelji v čolnu začeli peti, pa je spet šlo. Trikrat ga je kipenje vrglo nazaj, slednjič je pa le prišel ven. Jokal je kot otrok, v vodi je bil 22 ur.

Spet je preteklo 11 let. Prišlo je znamenito leto 1923, ko so preplavali Kanal kar trije. Vreme je bilo tedaj posebno ugodno in cela vrsta »Kanalcev« je skupaj trenirala. Prvi je bil Amerikanec Sullivan, 6. avgusta. Že leto prej je bil blizu francoske obale, pa ni mogel kipenja premagati. Leta 1923. je bil posebno dobro treniran; plaval je od petih zjutraj do 8.45 prihodnjega dne, torej 27 ur in 45 minut. — Samo en teden je prešel, pa je šla spet novica po svetu: Kanal preplaval! To pot je bil na vrsti Italijan Tiraboschi, ki je napravil obenem tudi časovni rekord; kajti porabil je samo 16 ur in 23 minut. Dočim so plavalci vsi drugi iz Anglije proti Franciji, je plaval on iz Francije proti angleški obali. Odšel je 13. avgusta ob 8.08, na spremljevalni ladji »Champion« je bilo šest plavčev, ki so skakali drug za drugim v vodo in mu delali družbo. Drugo jutro se je začel boj proti kipenju, trajal je do pol ene; na bregu je bila velika množica ljudi. Ko je stopil Tiraboschi ven iz vode, se je opotekel; usedel se je, in ljudje so ga molče občudovali. — Mesec za Tiraboschijem je preplaval Kanal Amerikanec Toth, tudi od Francije proti Angliji. Prekosil bi bil Tiraboschijev rekord, če bi ga ne bila ovirala oseka. Že je mislil odnehati, tedaj je pa skočil spremljajoči ga Burgess v morje, je plaval poleg njega in mu je dajal pogum. Toth je porabil samo par minut več kakor Italijan, 16.54.

Letos je ravno 50 let, odkar je plaval Webb čez Kanal. Morda se bo obletnica praznovala z novimi čini in novimi rekordi. Vse polno jih že trenira, med njimi tudi en Japonec, Setzu Nišimura. Pa bodo morali bolj plavati, kakor je plavala zadnjič omenjena gospodična Harrisonova.

Ali že uporabljate TORO

prsrne karamele? Priznano najboljšo in najcenejše sredstvo proti prehlajenju!

Otroka kapitana Granta.

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski pisatelj Jules Verne. — Poslovenil A. B.

Tako je minil dan. Prišla je noč, mirna in tiha kot prejšnja. Medtem ko so bili tovariši zleknjeni po travi, čeprav niso spali, je Glenarvan blodil po kordiljerskem pobočju. Nastavljal je uho, še vedno v upanju, da zasliši slaboten, pojemajoč vzdih. Zabodil je daleč, visoko, v samotni in pritiskal uho k zemlji, zdaj klical z obupnim glasom, zdaj zopet zadrževal sapo in prisluškoval.

Vso noč je taval ubogi lord po gori. Paganel in major sta mu menjale se sledila, da bi mu priskočila na pomoč, če bi zdrsnil z grebena ali če bi ga nepredvidnost zanesla na rob prepada. Tudi ti zadnji napori so bili zastojni, na tisoče obupnih klincev: »Robert, Robert!« je odgovarjal samo odmev in ponavljal drago ime.

Napočil je dan. Poiskati so morali Glenarvana na oddaljeni planoti in ga proti njegovi volji pripeljati v taborišče. Njegov obup je bil strašen. Kdo bi si mu upal govoriti o odhodu, predlagati, da zapuste žalostno dolino? Živeč je začel pohajati. Nedaleč od tam so morali biti argentinski vodniki, o katerih jim je bil govoril mezar, in konji, potrebni za popotovanje po pampah. Vrniti se je bilo težavnejše kakor iti naprej. Sicer pa so se zmenili, da jih počaka »Duncan« v Atlantskem oceanu. Vsi ti važni razlogi so govorili za to, da ne odlašajo več, za vse je bilo velikanskega pomena, da se odpravijo na pot.

Mac Nabbs je poskusil izgovoriti Glenarvana iz njegove bolešne omotice. Govoril mu je dolgo, ne la bi ga prijatelj razumel. Tako je bilo vsaj videti.

Glenarvan je odmajeval z glavo, vendar je spravil par besedi iz sebe.

»Odi? je dejal

— Da, oditi.

— Še urico.

— Dobro, še urico, je odgovoril major.

Ko je potekla ura, je Glenarvan zaprosil, da mu navržje še eno. Zdelo se je, da prosi na smrt obsojeni, da mu podaljšajo življenje. Tako je prišlo pol dne. Tedaj se Mac Nabbs, sporazumno z ostalimi, ni več obotavljal. Stopil je k Glenarvanu, da je treba oditi, sicer je v nevarnosti življenje vseh tovarišev.

»Da, da! je odgovoril Glenarvan. Pojdimo, pojdimok«

Ko je tako govoril, se mu je obračal pogled proč od Mac Nabbsa; gledal je nepremično črno točko v zraku. Naenkrat je vzdignil roko in jo obdržal, kakor da je okamenel.

»Tam, tam, je dejal, pogledjte, pogledjte!«

Vseh oči so se uprle v nebo, v smeri, ki jim jo je bil tako odločno pokazal. Črna pika se je vidno večala. Bil je ptič, ki je krožil v neizmerni višavi.

»Kondor, je dejal Paganel.

— Da, kondor, je ponovil Glenarvan. Kdo ve?

Prihaja! Spušča se, spuščal Počakajte!«

Kaj je upal Glenarvan? Ali se mu je začelo blesti? »Kdo ve?« je rekel. Paganel se ni motil. Kondor je postajal vsak hip vidnejši. Krasna ptica, ki so jo včasih oboževali Inki, je kraljica južnih And. V teh krajih doseže čisto neverjetno velikost. Njegova moč je čudovito velika, dostikrat pograbi vola in ga vrže v prepad. Napade ovce, konja, mlado govedo, ki se pase po planjavi, in jih odnese visoko v zrak. Zgodi se pogosto, da kroži 7000 metrov nad planjavo, to se pravi tako visoko, da ga človeško oko ne doseže več. Od tam presleduje kralji višav s

svojim prodornim pogledom pokrajino pod seboj in opazi s svojim čudovito ostrim očesom najmanjše

Kaj je vendar zapazil kondor? Truplo, truplo Roberta Granta! »Kdo ve?« je ponavljal Glenarvan in motril neprestano velikana. Orjak se je bližal, zdaj krožeč, zdaj padajoč z naglico prosto padajočih teles. Nato je v višini par sto metrov naredil nekaj krogov z dolgim polumerom. Sedaj so ga videli čisto dobro. Razpet je meril več kot pet metrov. Mogočna krila so ga nosila po zraku, da mu skoro ni bilo potrebno udarjati ž njimi, kajti velike ujede spoznajo po njihovem veličastnem poletu, dočim mora mala žuželka udarjati po tisočkrat na sekundo, da se obdrži v zraku.

Major in Wilson sta pograbila za karabinko. Glenarvan ju je z migljajem ustavil. Kondor je nameril svoj polet na nepristopno skalo, oddaljeno četrto milje na kordiljerskem pobočju. Krožil je z bliskovito naglico in pri tem odpiral in zapiral strahovite kremplje ter stresal s hrustančastim grebenom.

»Tam je, tam je!« je vzklil Glenarvan. Nato ga je naenkrat obsla strašna misel.

»Kaj, če je Robert še živ! se mu je izvil iz prsi obupen vzklík, ptič ga bo ... Ogenj, prijatelji, ogenj!«

Prepozno! Kondor se je že skril za visokim robom skale. Minila je sekunda, ki se je zdela kot večnost. Nato se je ptica velikanka zopet pokazala, pa bolj počasi, ker je nosila v krempljih težko breme. Vsi so zakriknili od groze. V kondorjevih krempljih je viselo in se zibalo truplo, truplo Roberta Granta. Ptica ga je odnašala za obleko in ga zibala vsaj petdeset metrov visoko nad taboriščem; zapazila je popotnike, zato je skušala zbežati s težkim plenom in udarjala s silnimi krili po zračnih plasteh.

»O Bog, je zavpil Glenarvan, naj se Robertovo telo raje razbije ob skalah, kakor da bi ga ujeda ...«

Naročite pri Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani Ljudske knjižnice 19. zvezek: »Kazan, Volčji pes.« Cena broš. Din 18.—, vez. Din 30.— 20. zvezek: »Kralji gor.« Cena broš. Din 18.—, vez. Din 30.—

Gospodarstvo.

HRANILNE VLOGE PRI REGULATIVNIH HRANILNICAH V SLOVENIJI.

Delegacija ministrstva financ je objavila izkaz o stanju hranilnih vlog (po knjižicah in tekočih računih) pri 26 regulativnih hranilnicah v Sloveniji v Sloveniji za drugo četrtletje 1925. Iz tega izkaza posnemamo, da je bilo stanje vlog počelkom četrtletja 1925 pri 26 regulativnih hranilnicah 327.947.302 Din; v teku četrtletja 1925 je bilo vloženo na hranilne knjižice 43.228.609 Din, vloge v tekočih računih tekom četrtletja pa so znašali 27 milijonov 734.734 Din. Skupno je bilo torej vložene denarja 398.910.646 Din; ker pa so znašali dvigi tekom 2. četrtletja 1925 44 milijonov 249.796 Din, je bilo stanje vlog koncem 2. četrtletja letos 354.660.850 Din. Hranilne vloge so tekom 2. četrtletja letos torej narasle za 26.713.552 Din, medtem ko je bil čisti prirastek tekom 1. četrtletja letos samo 16 milijonov 444.186 Din. V odstotkih znaša čisti prirastek tekom 2. četrtletja letos 8-14 odstotka.

V teku 2. četrtletja 1925 izkazuje prirastek hranilnih vlog 22 regulativnih hranilnic, padanje pa 4 regulativne hranilnice (vendar pa je padec malenkosten in so to samo manjši zavodi).

Kako se je gibalo stanje hranilnih vlog od 31. decembra 1923. dalje, kažejo sledeči podatki:

31. decembra 1923	230.529.365 Din.
31. marca 1924	247.064.009 Din.
30. junija 1924	263.108.924 Din.
30. septembra 1924	281.529.665 Din.
31. decembra 1924	311.503.116 Din.
31. marca 1925	327.947.302 Din.
30. junija 1925	354.660.850 Din.

Vendar pa hranilne vloge, preračunane na zlato valuto, še ne dosegajo predvojnne višine. Leta 1913. so znašale pri regulativnih hranilnicah 47.400.000 zlatih kron, dne 30. junija letos pa predstavljajo samo 41.000.000 zlatih kron, torej dosegajo samo 87 odstotkov predvojnne višine.

Tu so samo pri 17 hranilnicah vštete kapitalizirane obresti.

Priglasila za živinorejsko razstavo v Ljubljani o priliki velesejma sprejema Kmetijska družba zadnji čas do 20. avgusta t. l.

Občni zbor Anglo-Austrian Bank Ltd. dne 14. avgusta 1925 v Londonu.

Naslov zbornice v Solunu. Naša trgovska zbornica v Solunu je premestila svoje uradne prostore začasno v ulico Salaminos št. 1/II.

II. obrtno-industrijska razstava v Srem. Mitrovici. Za II. obrtno-industrijsko in I. gospodarsko razstavo se dobijo legitimacije za znižano vožnjo v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

I. veliki semenj v Subotici se vrši od 22. do 31. avgusta 1925.

Priloge v Češkoslovaški za trgovsko pogodbo z Jugoslavijo. V kratkem se bodo začela trgovska pogajanja Češkoslovaške z Jugoslavijo. Praška trgovska zbornica, ki ima glavni referat o teh pogajanjih, je že začela poročilni praški listov zbirati obsežen material in razposlala vsem industrijcem in izvoznikom vprašalne pole.

Hmelj v Češki. Zadnje oficijelno poročilo žateškega hmeljarskega društva z dne 31. julija t. l. označuje stanje rastlin za zadovoljivo. Računati je z ugodnim vremenom, kar daje pričakovati v žateškem okrožju dober srednji pridelek. Kar se tiče kvalitete, bo produkt prvovrsten. Iz Roudnice poročajo, da pričakujejo normalen pridelek.

Avtomobilska industrija na frankfurtskem sejmu. Frankfurtski jesenski sejem, ki se vrši 4. do 7. oktobra letos, bo izkazoval veliko udeležbo mednarodne avtomobilne industrije. Najavljene so že vodilne francoske firme, katerim se bodo pridružile tudi italijanske, belgijske, angleške in ameriške firme. Ugodna lega Frankfurta v sru Evrope zagotavlja razstavljalcem te industrije gotovo velike uspehe.

Krapinske toplice. Cene stanovanjem od 16. avgusta dalje so za 25% znižane. Državni uradniki, invalidi, upokojeanci, duhovniki itd. uživajo 50% popust. Od 1. septembra dalje so cene kopel istotako za 25, oziroma 50% znižane. Prijave za prihod sprejema in daje informacije kopališka uprava Krapinske toplice.

BORZA.

4. avgusta 1925.

DENAR.

Zagreb. (Predborza.) Italija 202 do 202,50 (199,88—202,28), London 268—269,75 (267—272), New York 55,35—55,45 (55,01—55,61), Pariz 268—264 (264—265), Praga 164,50—164,75 (163—168), Dunaj 7,77—7,785 (7,71—7,81), Curih 10,76 (10,71—10,79). Curih. (Predborza.) Belgija 9,32 (9,32), Pešta 72,50 (72,45), Berlin 122,90 (122,55), Italija 18,80

(18,80). London 25,01 (25,01), New York 31,5 (31,5), Pariz 24,40 (24,40), Praga 15,25 (15,25), Dunaj 72,55 (72,57), Bukarest 2,65 (2,65), Sofija 3,75 (3,75).

Dunaj. Devize: Belgija 12,82, Kodani 16, London 34,46, Milan 25,90, New York 700,35, Pariz 33,61, Varšava 133,75. Valute: dolarji 704,90, lira 25,99, dinar 12,795, češkoslovaška krona 27,005.

Praga. Devize: Lira 128,125, Zagreb 61,20, Pariz 163,95, London 163,95, New York 33,75.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 75—80, Celjska posoj. zaklj. 201, Ljublj. kreditna 225—238, Merkantila 100—104, Slovenska 64—67, Kreditni zavod 175—185, Strojne tovarne 100—129, Trbovlje 340 do 347, Vevče 100—109, Slavonska družba 165—180, 4 1/2% zastavni listi 20 den., 4 1/2% odstot. kom. za dolžnice 20 den.

Zagreb. Hrv. eskomptna 107—108, Kreditna Zagreb 107—112, Hipotekarna, Zagreb 61,50—62, Jugobanka 96,50—96,75, Praštrediona 810—812, Slovenska 65—66, Ljublj. kreditna 225, Eksploatacija 43—46, Slavex 135—140, Gutmann 380, Slavonija 45—46, Trbovlje 335—340, Vevče 100, 7% invest. posoj. 75, vojna odškodnina 290—292.

Dunaj. Efektivi: Jadranska-Savska-Podunavska 778, Alpine 30,81, Greinitz 14,20, Trboveljske 45,20, Hrvatska eskomptna 14,80, Leykam 17,50, Jugobanka 13,20, Hipobanka 7,70, Slavonija 5,85. Trst. (Ob 10,30 popoldne.) London 132,50 do 133, Pariz 129,50—130, New York 27,35—27,45, Curih 530—534, Zagreb 49,50—49,75, Dunaj 382,50 do 385, Praga 80,10—80,60. — Ob 16,30 popoldne. London 132,25—132,75, Pariz 129,20—129,80, New York 27,30—27,40, Curih 529—532,50, Zagreb 49,75—50,25, Dunaj 380—382,50, Praga 80,25—80,70.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Bukovi parketi, 4,50 cm do 8 cm šir., od 20—50 cm dolž., II. in III. vrsta, za kubik meter, fco meja 38 den., škorete, 13 mm, I. in II. vrsta, paral. od 14 cm dolž., fco meja 600, 680, lipovi hlodi, od 80—100 debel., fco meja 560 den., bukova drva, 1 m dolž., fco nakl. post., 5 vag., zaključ. 18,50. Žito in poljski pridelki: Pšenica bačka, par. Ljubljana 320 bl., pšenica hrvaška, par. Ljubljana 270 bl., koruza slavonska, par. Škofja Loka, 1 vag., 220, 225, zaklj. 220, oves slavonski, par. Ljubljana 235 bl., laneno seme, fco Ljubljana 450, 500, krompir, fco štajerska postaja 57 bl.

Novi Sad. Pšenica bačka, 1 vag. 275, za avgust 30 vag. 265,50, za oktober—november, 4 vag. 283,50, sremaka, 4 vag. 265. Koruza bačka avgust 8 vag. 182,50, glavna praga 2 vag. 182,50, ladja Donava, 5 vag. 185, za avgust 5 vag. 194, za september 5 vag. 182,50. — Tendence nespremenjene.

Knjige in revije.

»Mladik« št. 8. Je izšla in prinaša jako zanimivo vsebino. Magajna nadaljuje prevod Londonove povesti Kristof Dimas. Ivan Gruđen je prevzel Nicodemijev komedijo v treh dejanjih »Učiteljica«. Igra bo izšla tudi v knjigi. Komedija je zelo zanimiva. Eno Nicodemijevo igro je prošlo sezono uprizorila tudi ljubljanska drama. Med pesmimi je fascinantno Medvedove pesmi »Koča na planini«. Najbolj bo bralce zanimal sestavek Piskernikove »Iz življenja rastlin«. Na podlagi tega sestavka bo marsikaj

teri čitatelj »Mladik« lahko sam vzgojil cvetje v sredi zime. — Zelo pester je drobni del »Mladik«: O Amundsenu, Ljenu, Everestu, o raznih krajih sveta. Najnovejša knjiga so kratko ocenjene. Krivogled sodi in obsoja mlade sotrudnike »Mladik«. V rubriki »Gospodar in gospodinja« so poljudni sestavki o vrtu, o modi, o mleku, o ženi in recepti za kuharice. Na koncu je par posrečenih smešnic. Ugankarji bodo imeli dosti dela z reševanjem z ugankami, katerih je tokrat samo devet. So pa zelo zvite in v skrivnostno temo postavljene.

Obleke kupite najceneje pri

Josip Rojina — Ljubljana

Dijaški vestnik.

Udeleženci zborovanja v Kamniku naj se takoj prigrasijo SDZ. Prenočišča bodo na senu, zato naj po možnosti vsako prinese s seboj odejo oziroma pelerino, ki mu bo prišla prav tudi v planinah.

Naznanila.

Seja stolne prosvete se vrši nocoj ob 8 v Jugoslovanski tiskarni.

Občni zbor Pevske zveze bo dne 17. avgusta ob 3 popoldne v Akademskem domu. Zbori naj skrbijo za zastopnike. Za vsako okrožje je vsaj en okrožni zastopnik obvezen. Imejte pripravljene event. želje in nasvete.

Tamburaši! Pri Pevski zvezi se dobe partiture za tamburaške zборе. Prva (koracnica po narodnih pesmih) stane s poštnino 14 Din. Koracnica je lahka in pripravna za vse, tudi šibkejši zборе. Glasove bi preskrbeli po 2 Din le, če se jih naroči primerno številu. Pri naročilih pošiljate denar naprej, ker sicer ne dobite not!

Kolesarsko in motociklistično društvo »Savac« v Ljubljani vabi gg. člane in članice, da se udeležijo v nedeljo, dne 9. avgusta izleta v Domžale o priliki proslave trga. Zbirališče popoldne ob pol 2 na Sv. Jakoba trgu.

Proti odelosti deluje s kolosalnim vspehom samo Vilfanov čaj.

Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah. Proizvajalca Laboratorij Mr. D. Vilfan, Zagreb, Ilica 204

Poizvedovanja.

Rečna oseba je zgubila v soboto zvečer v frančiškanski cerkvi 5 bankovcev po 10 Din skupaj zavihtih in prosti najditelja, da bi jih oddal v Cerkevni ulici 21, vrata 1. Mariji Zontar.

Izgubila se je srebrna ura z zlato verižico na glavni cesti od Lavrice proti Ljubljani. Pošten najditelj naj jo odda v upravi »Slovenca« proti nagradi.

Izgubila sta se dva ključa na obročku. Najditelj se prosi, da jih vrne pri upravi lista.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 150 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo višje. Za odgovor znakol

Iščem tovariša - duhovnika

romarja v Rim — v jeseni. — Ponudbe na upravo lista pod šifro »Romar« št. 5089.

DVA DIJAKA

viš. gimnaz. rezr. sprejem na stanovanje in zajtrk. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod števil. 5087.

ZOBOZDRAVNIK

dr. Rodoschegg
NE ORDINIRA

do konca avgusta t. l.

POZOR! POZOR!

Stara TRGOVINA

z mešanim blagom, vinom in žganjem, na zelo prometnem kraju, v središču Ljubljane, se odda v najem najvišjemu ponudniku vsled bolezn lastnika. — Naslov v upravi lista pod: Stara trgovina št. 5102.

NAMEŠČENJA

vseh strok v Sloveniji. Hrvatski in drugod, lahko dobite v najkrajšem času, ako se takoj pisмено obrnete na naslov: Oglasno-Namjestbeni odsjek »Delta Stan«, Zagreb, Ilica 7.

Potnika,

ki že potuje, dobro vpeljanega, iščem proti proviziji. — Ponudbe poslati na upravo lista pod »Agilen«.

Najnovejša iznajdba!

Brez kvarjenja blaga kemično snajenje in vsakovrstno barvanje oblek
ANTON BOC, LJUBLJANA
Selenburgova ul. 6/4, Glince-Vit 48

NAJBOLJŠE

KRANJSKE KLUBASE

se dobijo v restavraciji GROSUPLJE.

Pristni naravni

MALINOVEC

z najboljšim sladkorjem vkuhan v steklenicah in sodčkih na drobno in veliko
nudi lekarna dr. G. PICCOLI
Ljubljana

Soha

zračna in snažna, se odda s separat. vhodom, v središču mesta. — Kje, se izve v upravi lista pod števil. 5070.

Bencin — olje!

Delavnica za popravila avtomobilov in motociklov. — Izposojevanje koles in popravila. — Pneumatika, vsi deli in oprema najceneje pri

»Express«

d. d. z. z.

Ljubljana, Vegova ul. 8.

Stavbni načrt!

Vsak, kdor misli zidati kakršnokoli stavbo, rabi stavbeni načrt; načrte izdelujem za vso Slovenijo po zelo nizkih cenah 150—300 Din. Proračun pa od 50—100 Din. Naročajo načrte edino pri stavbnem podjetju Dragotinu KOROŠEC, Rečica ob Paki.

Otomane

v blagu, prvovrstno izdelane 900 Din. Patent-fotelje, garniture, žimnice, žične vložke ter vse tapetniške izdelke in vsa popravila izvršuje najceneje in solidno

RUD. SEVER, tapetnik
- Ljubljana, Gosposveška 6.

POZOR! POZOR!

Tovarniški ostanki za perio

so naprodaj po polovični ali zelo znižani ceni. Ne zamudite ugodne prilike! Resljeva cesta 30, I. nad., desno

Samost. kuharica

za gospodsko kuhinjo, se išče. Vstop 15. avgusta. — Ponudbe na »Posestvo Impolca«, p. Sevnica, Dolenjsko.

Trgov. lokal

se odda v najem takoj v palači Vzemne posojilnice, Miklošičeva c. — Vprašati je pri ravateljstvu posojilnice. 5085

NAJBOLJŠA

REKLAMA

so oglasi v »Slovenca«.

HARMONIKA

trivrstna, polkromatična, se po ugodni ceni proda. — Ogleda se pri H. KENDA, Ljubljana, v trgovini. 5015

Tovorni AUTO

znamke »FIAT«, v dobrem stanju, se ugodno proda. — Naslov se izve pri upravi »Slovenca« pod števil. 4967.

FIŽOL za kuho

mešane vrste kg Din 1,75, čiste vrste . . . kg Din 2,25,

prodaja

SEVER in KOMP., LJUBLJANA.

Zak. par brez otrok, išče mehlovano sobo

s kuhinjo ozir. dovoljenjem do uporabe. — Ponudbe pod »Plačam dobro« upravi lista.

Preklič.

Spodaj podpisana prekličem vse žaljive besede, katere sem v osebi Frančiške Blatenc pomotoma izgovorila, in se ji zahvalim, da je meni odpustila. Kavar Marija.

KUPIM POSESTVO

20 do 50 oralo s pripadajočimi zgradbami in vsem inventarjem. Pismene ponudbe na »DELTA STAN«, Zagreb, Ilica 22. 4984

Potrli v globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in tovarišem sošolcem, da je naš ljubljani sin, brat

Matija Stariha

štud. ing. mont. na ljubljanskem vseučilišču, III. letnik

4. avgusta 1925 v 23. letu starosti, Bogu udano preminul svoje mlado življenje.

Pogreb se vrši 5 avgusta t. l. ob 6 popoldne.

Blag mu spomin!

Semič, dne 4. avgusta 1925.

BARBARA STARIHA, mati.

IVAN, JOŽE, JAKOB, bratje. — Marija, ANGELCA, sestre.

„ETERNIT“ D. D.

Na svojem skladišču imamo iz svoje lastne tovarne

azbest-cementni škriji za pokrivanje streh (črep)

in ga dobavljamo takoj v vseh količinah franko vagon, ladja Zemun ali franko zgradba.

Sprejemamo pokrivanja streh v lastni režiji. Naročila sprejema in daje podrobna pojasnila

Direkcija

d. d. „Eternit“

Karadordeva ul. 63, Beograd

Telefon 34-70

P. n. bančnim zavodom

ter industrijskim podjetjem dobavljamo poslovne knjige itd. po posebnem naročilu v priznani fini izdelavi v najkrajšem času.

Knjigoveznica K. T. D. v LJUBLJANI

Kopitarjeva ulica 6/II.